

# ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

9  

---

1912

ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ \* 1969 \* RÉIMPRESSION ANASTATIQUE

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ÉDITIONS

ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ ★

BAS. N. GRÉGORIADÈS

Ε.Υ.Δ. Τ.Ε.Κ. Π.  
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

## ΤΑ ΠΑΤΡΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Ἀπὸ μακροῦ ἤδη χρόνου ἡμέτεροί τε καὶ ἀλλογενεῖς ἔστρεψαν, ὡς γνωστὸν, τὸν νοῦν εἰς τὰ τοῦ Ἁγίου ὄρους, καὶ ἐναμίλλως διέτριψαν περὶ τὴν φυσικὴν τῆς ὠραίας χερσονήσου περιγραφὴν ἢ τὴν ἀρχαιολογίαν αὐτῆς, τὴν ἱστορίαν τῆς ἐν αὐτῷ μοναχικῆς πολιτείας ἢ τὰς βιβλιοθήκας. Ἀπὸ τινων δὲ δεκαετηρίδων, ἀλλὰ μάλιστα ἐπ' ἐσχάτων ἤρχισε καὶ ἡ μελέτη τῶν ἀρχαϊκῶν ἐγγράφων τῶν διαφωτισζόντων τὰ τῆς ἐν Ἁγίῳ ὄρει ἱστορίας τῶν μονῶν μετὰ προΐουσης κριτικωτέρας ἐπιστάσεως. Ἄλλ' αὐτόχρημα ἡ ἱστορικὴ κριτικὴ, ἐπιδαλλομένη τὴν ἀνακάθαρσιν τῶν ἐπιχωριαζουσῶν ἐν ταῖς μοναῖς παραδόσεων καὶ τὴν κατὰ μικρὸν ἀποκατάστασιν τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας, συντελεῖ ὁσημέραι μᾶλλον εἰς τὴν ἐξάλειψιν τῶν ποικίλων ἐκείνων θρύλων, δι' ὧν περισσὸς θρησκευτικὸς ζήλος περιέβαλε τὴν κτίσιν τῶν μονῶν καὶ τὰς πρώτας αὐτῶν ἀρχάς. Ἀησιμονοῦνται δ' οὕτω κατὰ μικρὸν ἢ ἀπορρίπτονται τὰ Πάτρια τοῦ Ἁγίου ὄρους, ἅτινα οὐ μόνον ὑπὸ λαογραφικὴν ἔποψιν εἶνε πολλάκις ἄξια σπουδῆς, ἀλλὰ καὶ δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς σύγκρισιν τῶν περὶ τῆς κτίσεως ἀρχαίων πόλεων θρυλουμένων, ἐνίοτε δὲ καὶ περισώζουσι λαίψανα ἱστορικῶν γεγονότων παραδεδομένων ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ μύθου.

Τοιαύτη τις συστηματικὴ μελέτη περὶ τῶν κτιρίων, περιωνύμων τινῶν εἰκόνων, διασήμων τινῶν μοναχῶν, ἀξίων λόγου ἐπιδρομῶν, καθ' ἃς κατεδείχθη ἡ ἔμμονος εἰς τὴν πίστιν ἀφοσίωσις τῶν μοναζόντων, ἀξιομνημονευμάτων θαυμάτων καὶ ἄλλων τινῶν τοιούτων, ἀποσκοποῦσα εἰς τὴν συλλογὴν πάσης οὐ μόνον γραπτῆς, ἀλλὰ καὶ προφορικῆς μέχρι τῆς σήμερον παραδόσεως, ἤθελεν ἀποδοῆ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις χρησιμωτάτη.

Εἰς τὴν τοιαύτην μελέτην οὐκ ὀλίγον ἤθελε συντελέσει ἡ διαλεύκανσις περὶ μιᾶς τῶν πολυθρυλῆτων ἐν Ἁγίῳ ὄρει πηγῶν

τῆς ἀθωνικῆς ιστορίας, τοῦ λεγομένου Τράγου. Δίδεται δὲ τοῦτο τὸ ὄνομα εἰς συλλογὴν ἱστορημάτων καὶ ἐγγράφων, ἀναφερομένων εἰς τὰ Πάτρια τοῦ Ὄρους, κληθεῖσαν οὕτω διότι ἐκ τοῦ τραγαίου δέρματος, ἐφ' οὗ ἦτο γεγραμμένη. Πρόκειται κατὰ ταῦτα περὶ συλλογῆς παλαιᾶς ἐπὶ περγαμηνῆς, ἣς δὲν σώζεται μὲν τὸ πλῆρες πρωτότυπον, ἀλλὰ δὲν συναπολώσθη καὶ ἡ παράδοσις<sup>1</sup>. Μεταγενέστεραι γραφαὶ μαρτυραὶ, εἰς ἃς ἐσκοπεῖτο νὰ δοθῆ ὁ χαρακτήρ αὐθεντίας καὶ κύρους, παριστάνοντο ἀπορреύσασαι ἀπὸ τοῦτου τοῦ Τράγου, ἦτοι οἶονεὶ τοῦ ἐπισήμου κώδικος τῶν περὶ τοῦ Ἁγίου ὄρους ἱστορουμένων. Ἄλλὰ κατὰ μικρὸν συνέβη περὶ τὸν ἀγιοραϊτικὸν Τράγον ὅτι καὶ περὶ τὸν ἡπειρωτικὸν Κουβαρᾶν. Ὡς ἐν Ἠπειρῷ τὸ ὄνομα τακτοῦ πολυμυγοῦς (miscellaneus) κώδικος, ἐν ᾧ περιλαμβάνοντο διάφορα ἡπειρωτικὰ χρονογραφήματα, κατήντησε νὰ σημαίνῃ πᾶσαν συλλογὴν ἡπειρωτικῶν ἱστορημάτων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πάντα σύμμικτον κώδικα<sup>2</sup>, οὕτω καὶ παρὰ τοῖς Ἀγιοραῖταις ὁ Τράγος ἀπέβη ταῦτὸ καὶ δήλωσις καθ' ὅλου πηγῆς παραδόσεων ἀρχαίας προελεύσεως.

(1) Ἐν φ. 974<sup>α</sup> τοῦ κώδικος τῆς μονῆς Ἰβήρων ὑπ' ἀρ. 382 ἀναγνωσκόμεν τάδε· «Τόμος καὶ τύπος τοῦ Ἁγίου ὄρους καὶ τοῦ Πρωτάτου», κάτω δ' ἐν τῇ ψα' τοῦ λεγομένου Τράγου ἀντίτυπον, ἦτοι ἴσον αὐτοῦ ἐστὶ τὸ παρὸν. Εἶνε δὲ ὁ κώδιξ γεγραμμένος τὸν ιε' αἰῶνα. Ἴδε Στυρ. II. Δάμπερον Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου ὄρους ἑλληνικῶν κωδίκων. Ἐν Κωνσταντινῇ τῆς Ἀγγλίας. 1900. Τόμ. Β' σ. 118. Ἐν σ. 214 τοῦ κώδικος 280 τῆς μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος, αἰῶνος ιθ', ἀναγνωσκονται τάδε· «Τυπικὸν πρῶτον τοῦ Ὄρους ἐκ τοῦ Τράγου εἰς κεφάλαια κη'» Ἐνθ' ἀν. σ. 349. — Ἐν σ. 281 τοῦ κώδικος 281 τῆς αὐτῆς μονῆς, αἰῶνος ιθ'· «Ἐκ τοῦ Τράγου (ἦτοι μεμβράνης ἐκ τράγου δέρματος κατὰ κοινὴν ἐπίσημον) ὑπόμνημα περὶ τῆς τοῦ Ὄρου Ἄθου καταδρομῆς» κτλ. καὶ κατωτέρω ἐν σ. 286 τοῦ αὐτοῦ κώδικος «Ὄρος καὶ θεσμός τοῦ Ὄρους Ἄθου καὶ Πρωτάτου Συνοδικῶς γινόμενος ἐπὶ Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου ἐν ἔτει 1394' ἐκ τοῦ Τράγου». Ἐνθ' ἀν. σ. 352. — Ἐν φ. 334<sup>β</sup> τοῦ κώδικος 299 τῆς αὐτῆς μονῆς «Ἐκ τοῦ Τράγου περὶ τοῦ κουκουλίου». Ἐνθ' ἀν. σ. 358. — Ἐν σ. 222 τοῦ κώδικος 759 τῆς αὐτῆς μονῆς «Ἐκ τοῦ Τράγου ἴσον ἀπαρ' ἀλλακτῶν παιδῶν ἀγνίους μὴ δάξασθαι» Ἐνθ' ἀν. σ. 428.

(2) Ἴδε τὴν ἐμὴν σημείωσιν ἐν μεταφράσει τῆς τοῦ Θόμφορος Ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς παλαιογραφίης (Βιβλιοθήκη Μαρσαλῆ. Ἐν Ἀθήναις 1903 σ. 36).

Ὡς συμβολὴν δὲ πρὸς τριάντην συστηματικὴν συλλογὴν τοιούτων παραδόσεων, μεθ' ὧν εἶνα ἐγκαταμεμιγμένη, καὶ ἱστορικὴ ὕλη, ἐκδόθησαν κατωτέρω διάφορα καίμενα εἰς ἀγιοραϊκῶν χειρογράφων. Καὶ δηλοῦμεν μὲν παρὶ ἐκάστου ὀπίθεν ἐλήφθη τὰ πλείστα δὲ τούτων περιλαμβάνονται ἐν τοῖς ὑπ' ἀρ. 281 καὶ 282 κώδικι τῆς ἐν αὐτῇ τῷ Ἁγίῳ ὄρει βωσικῆς μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος. Οἱ δὲ οὗτοι κώδικες μετὰ τῶν ὑπ' ἀρ. 280 καὶ 289 τῆς αὐτῆς μονῆς καὶ τῶν κωδίκων 382 καὶ 754 τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων εἶνε τῶν περιεχόντων ἐξαιρέτως πλουσίαν ὕλην ἀναφερομένην εἰς τὸ κατὰ τὸ Ἅγιον ὄρος. Οἱ δὲ δὺ κώδικες τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, εἰς ὧν ἐλήφθησαν τὰ πλείστα τῶν κατωτέρω ἐκδοθεμένων κειμένων, ὀνομάζονται ἀμφότεροι Ἀθωνιάς, ἔχουσι δὲ τὰς ἐξῆς ἐπιγραφάς. Ὁ μὲν ὑπ' ἀρ. 202 ἐπιγράφεται ὡδε· «Βίβλος σὺν θεῷ ἁγίῳ καλουμένη Ἀθωνιάς, περιέχουσα ἀπ' ἀρχῆς τοῦ α' αἰῶνος τῆς θείας Χριστοῦ ἐνσάρκου οἰκονομίας, ἄχρι τοῦ γι' αἰῶνος 1855. Καὶ περιγραφὴν τῶν νῦν σωζομένων εἴκοσιν εὐαγῶν ἱερῶν, καὶ τῶν ὄσων καταργηθῆσαν. Καὶ καταγραφὴ τῶν ὄσων ἁγίων παλαιῶν καὶ νέων ἐν τῷ αὐτῷ ὄρει ὁσίως διέπρεψαν. Ὅροι τε καὶ θεσμοὶ ὄσοι βασιλικοὶ καὶ πατριαρχικοὶ εἰς τοὺς ἐν Ἀθῆναις ἀσκούντας ἐδόθησαν. Νῦν πρῶτον παρὰ μοναχοῦ Ἰακώβου Ἀγιοραϊτοῦ συλαχθεῖσα, καὶ συντεθείσα, αἰτήσῃ τοῦ ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ Ῥωσικοῦ Ἀρχιμανδρίτου κυρίου Ἰερωνύμου καὶ τοῦ σὺν αὐτῷ ἐλλογιμοῦ τῆς Σθλαδικῆς διαλέκτου κυρίου Ἀζαρία εἰς ὠφέλειαν τῶν φιλομαθῶν ἀναγνώστων· καὶ εἰς αἶδιον αὐτῶν μνημόσυνον.

Ὅρος θεοῦ κατὰσκιον Παρθένε Παναχία,

τοὺς ἐν τῷ ὄρει φύλλαττε, ὡς ἡμῶν προστασία.

Ἐν αἰτι σептiης Χριστοῦ θεογονίας χρονῆ ἔτι: 1855 ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει τοῦ Ἀθῶ ἐν Νέῃ σκήτει μονῆς Ἁγίου Παύλου. Ὁ δὲ ὑπ' ἀρ. 281 κώδιξ φέρει τήνδε τὴν ἐπιγραφὴν· «Βίβλος σὺν θεῷ ἁγίῳ Ἀθωνιάς καλουμένη περιέχουσα τὰ ἐν τῷ ὄρει συμβάντα, καὶ παρὶ ἀρχαίων μονῶν καὶ νεοτέρων. Καὶ

ἕσα χρυσόβουλλα παλαιῶν βασιλέων, καὶ συγγέλλια πατριαρχικὰ πρὸς τοὺς ἐν αὐτῷ εὐρισκομένους πατέρας κατὰ καιροὺς ἐξεβέθησαν, καὶ ὁπόσοι ἄγιοι ἤσκησαν ἐν μοναῖς καὶ ἐρημίαις παλαιοὶ τε καὶ νεώτεροι. Ἐἰς τρία μέρη διακρουμένη, τὸ μὲν πρῶτον προλεγόμενα περιέχων τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τοῦδε συμβεβηκότων ἐν τῷ ὄρει. Τὸ δευτέρον βίους ἁγίων τῶν πρῶτον ἄσκησάντων ἐν τῷ ὄρει χρυσόβουλλά τε καὶ τυπικὰ τοῦ Τράγου. Τὸ δὲ τρίτον περιγραφὴν τῶν νῦν σωζομένων μονῶν εἰκασίαι καὶ τῶν ὄσων παλαιῶν ἐν ἀρχαίαις ὑπομνήμασιν εὐρισκομένων. Νῦν πρῶτον αἰτήσαι τοῦ φιλομαθοῦς ἁγίου ἀρχιμανδρίτου καθιγουμενοῦ τῆς ἱεράς ῥωσσιτικῆς Κοινοβιακῆς μονῆς τῆς τιμωμένης ἐν τῇ ἁγίᾳ σκέπη τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου κυρίου κυρίου Ἱερωνύμου. Σπουδῆ δὲ καὶ ἕσῃ ἐπιμελείᾳ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ ἰσοιωτάτου καὶ ἐλλογιμοῦ τῆς Σθλαβικῆς διαλέκτου κυρίου Ἀζαρία, εἰς ἀδισιν αὐτῶν μνήμην· πόνον δὲ ὅτι Ἰακώβου οἰκτροῦ ἀμονάγου. Ἐν ἔται σωτηρίῳ ποιῆσθε . . . 1865 ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ἔρει Ἄθω κλήρω τῆς Θεοτόκου Μαρίας . . .

Ἐἶνε δὲ ὁ μοναχὸς Ἰακώβος οὗτος ὁ πρὸς διάκρισιν τοῦ Προδρομίτου καλλιγράφου Ἰακώβου τοῦ νεωτέρου προσωνομαζόμενος πρεσβύτερος ἢ διδάσκαλος, γνωστὸς Ἀγιορείτης βιβλιογράφος τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος, πλείστους γράφας κώδικας ἔτι καὶ νῦν σωζομένους ἐν ταῖς μοναῖς Ἰθῆρων καὶ Ἁγίου Παντελεήμονος<sup>1</sup>

1 Ἰθῆ Σπυρ. Π. Λόμπεν ἐν τῷ Ἄθῳ. Τόμ. Β' σ. 375 ἐν λ. Ἰακώβος Ἀγιορείτης μοναχός.

**Πρατήριον γράμμα**

σίγνον	Μορα	Θωμάς	χοῖ
--------	------	-------	-----

σίγνον	Μορα	Ἀθανασίου	χοῖ
--------	------	-----------	-----

σίγνον	Μο	Κυρίλλου	ραχοῖ
--------	----	----------	-------

Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος  
 Θωμάς μοναχὸς καὶ ἡγούμενος τῶν... (α) καὶ τῶ μακαριωτάτῳ Κυ-  
 ρίῳ Ἀντωνίῳ (β) Πέπρακα εἰς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἐμῶν ἀδελφῶν Ἀθανα-  
 σίου, καὶ Κυρίλλου, πρὸς ὑμᾶς τοὺς πνευματικούς ἀδελφούς τὸν  
 5 κύριον Ὀνησιφόρον, καὶ τοὺς γνησίους αὐτοῦ ἀδελφούς (γ) τὸν  
 ἀγρόν τὸν ἐπονομαζόμενον τοῦ Ἐηροκάστρου τοὺς Ἁγίους Ἀποστό-

\* Τὸ ἔγγραφον τοῦτο εὑρίσκει ἀντιγραφημένον ἐκ τοῦ πρωτοτύπου ἐν σ. 233—  
 235 τοῦ ὑπ' ἀρ. 282 κώδικος τῆς μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος, κίθωνος ἰδ', στερου-  
 μανον ἐν αὐτῇ ἐπιγραφῆς. Αἱ τε ὑποσημειώσεις καὶ αἱ εἰς αὐτάς ἐν τῇ καιμένῃ  
 10 παραπομπὰ ὑπάρχουσι ἐπιτόμως ἐν τῇ κώδικι. Τὰς ἀνορθογραφίας τοῦ κώδικος  
 δὲν ἐπηρώθησαν, εἰκόζων, ὅτι καὶ τούτῳ συμπιέλαθεν ὁ βιβλιογράφος Ἰά-  
 κωβος ἐκ τοῦ ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ πρωτοτύπου. Ἰδίως δὲ τινὰ ἡμέτερα πρατηρήματα  
 μετὰ τὰς ὑποσημειώσεις τοῦ κώδικος ἀναφέρονται εἰς τὴν κατὰ πάντα στίχου ἡμε-  
 τάρων ἀρθήσιν τοῦ καιμένου ἐν τῇ ᾠφ. Τὸ πρατήριον τοῦτο γράμμα ἐκδίδεται  
 15 ἐντελῶς κατ' ἀντίγραφον τοῦ νῦν καθηγητοῦ τοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου  
 κ. Ἀδ. Ἀδαμαντίου, γενόμενον τῷ 1895, ὅτε με συνώδευσεν εἰς τὸ Ἅγιον ὄρος  
 ὡς φοιτητῆς τῆς φιλολογίας. Ἀνεβλήθη δ' ὑπ' ἐμοῦ αὐτοῦ. Μέρος δὲ τοῦτου εὑ-  
 ρηται ἐκδοσόμενον παρὰ τῷ Σμυρναίῳ (Τὸ Ἅγιον ὄρος. Ἐν Ἀθήναις 1893 σ. 86).

(α) ἡγούμενος τῶν... ὅμοιοι, γέροντες τοῦ Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου, καὶ ἡγού-  
 20 μνος τοῦ μοναχίου τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων.

(β) Ὁ Θωμάς οὗτος εὐρίσκαται ὑποσημειούμενος ἐν τῇ πρώτῃ Τυπικῇ τοῦ  
 ὄρους Ἁγίου οὕτω (Θωμάς μοναχὸς πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος). Ἴσως ἔγινεν  
 ὑστερον πρεσβύτερος.

(γ) Μακαριώτατον Ἀντώνιον καλεῖ τὸν προκομηθέντα γείτονα ἑαυτοῦ τῷ ἁγίῳ  
 25 αὐτοῦ, ἐν κλίματι οἱ μαθηταὶ τοῦ κληρονόμου τοῦ ὡς γείτονας ἤθελον ποτὲ  
 διεγείρειν ταραχὰς ἢ ἀγωγὰς παρὶ τῶν ὁρίων τοῦ ἁγίου αὐτοῦ.

(δ) Ἀδελφούς αὐτοῦ λέγει τοὺς μαθητάς τοῦ Ὀνησιφόρου.

2. Μετὰ τὴν λέξιν τῶν κενόν μιᾶς λέξεως

3. ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἡμᾶς

18. Μετὰ τὴν λέξιν τῶν κενόν μιᾶς λέξεως

19. μονηδρίου

20. καλεῖ τὸ

Ἐν τῇ ᾠφ τῆς σημασιώσεως (β) τὰς μαθητῆς αὐτοῦ ὅτι πρότερον καὶ τε-  
 λευτήσαντι

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ  
 ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ  
 ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ  
 ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Ε.Μ. Δ. της Κ.τ.Π  
 ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

λους εἰς ὑπέρητρα ζδ'. (δ) Μετὰ τῆς ἀποσκευῆς αὐτοῦ καὶ βιβλίων  
 εξ. Μηναία δ', Γενεσοπαρομίας, καὶ ὁ Κλήμαξ καὶ Ἱερά τῆς  
 ἐξοπλήσεως αὐτῶν, ἀπῆρα δὲ ἐγὼ τὸν βορδόνην (ε). Ταῦτα πάντα  
 παραλαβόντες ἀσφαλίζομεθα πρὸς ὑμᾶς τοὺς εἰρημένους πνευματικούς  
 ἀδελφοὺς ἡμῶν, τὸν κύριον Ὀνησιφόρον || καὶ τοὺς μαθητάς σου τοῦ σ. 231  
 μὴ ἔχειν ἐξουσίαν πατε καιρῷ ἢ χρόνῳ τοὺς μοναχοὺς τῶν κελλίων θ  
 τοῦ Κυροῦ Ἀντωνίου κίνησιν τὴν οἰκνοθν ἢ ἀγωγὰς καὶ ταραχὰς  
 διεγείρειν πρὸς σὲ τὸν πνευματικὸν ἡμῶν ἀδελφὸν κύριον Ὀνησιφό-  
 ρον, καὶ τοὺς ἐκ μέρους σου ἐὰν ἐξ δοκιμάσῃ τις ἐξ ἡμῶν πρὸς ἀνα-  
 τρέπην τῆς τοιαύτης πράξεως καὶ ἀσφαλείας χωρῆσαι, ἐμπρότοις μὴ 10  
 εἰσακουέτω παρὰ παντὸς κριτηρίου πολιτικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ  
 ἀλλὰ καὶ νὰ ἐκδιώκεται παρὰ τῶν ἁγίων γερόντων τοῦ καθ' ἡμᾶς  
 Ἁγίου ὄρους· εἴθ' οὕτως ὅστις ἂν εἴη ἔχειν καὶ τὴν ἀρὰν τῶν ἁγίων  
 αἰγ'. πατέρων, προσεπιζημιούμενος καὶ λόγῳ πρόστιμον λίτρας γ'.....  
 ἐπὶ τούτῳ γάρ καὶ ἡ παροῦσα ἀσφάλεια ἐγράφη, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν 15  
 εὐρεθέντων ἀδελφῶν.

Ἔστι δὲ ὁ περιορισμὸς τοῦ μοναστηρίου (α) καὶ ἡ διατήρησις οὕ-  
 τως ἀπὸ τὸν βαθὺν βυρὸν τοῦ Ξηροκάστρου καὶ ἀνατρέχει τὸν ποταμὸν,  
 καὶ ἀκουμιρίζει τοῦ Χωγράφου ἀνωθεν καὶ κρατεῖ τὸν βράχωνα μέχρι  
 τοῦ ὁρόμου τοῦ βασιλικοῦ, καὶ ἀποδίδει εἰς τὴν ἄρκον, εἰς τὸ ἐξω βου- 20  
 νὸν (β) ἐν ᾧ καὶ εἰσὶ || σταυροὶ εἰς τοὺς ὁρὸς δύο καὶ κατέρχεται τὸ  
 βραχώνην, βραχώνην καὶ ἀντικρύζει τὸ λαγκάδι τοῦ βράχωνος καὶ  
 ἀντιπερνᾷ τὸ λαγκάδιον τὸ ἐναντι αὐτοῦ καὶ ἀκουμιρίζει εἰς τὸν  
 βράχωνα, ἐνθα στέκουν καὶ ἄσπρες πέτρες, καὶ κατέρχεται εἰς τὸν  
 βράχωνα καὶ ἀκουμιρίζει εἰς τὸν βαθὺν βυρὸν τοῦ Ξηροκάστρου (α) 25  
 καὶ ἐδόθη τοῦτο ἵνα ὅστις ἀναβάλλῃ περὶ τῆς τοιαύτης μονῆς, ἵνα

(δ) Ὑπέρητρα ἐκκληθῆναι τὰ φλωρία τοῦ τότε χρόνου.

(ε) βορδόνην καλεῖ τὸ μουλάριον.

(α) Τὸν ἄγρον ἑποῦ πρώτον ἐκάλουν, ὡδα Μοναστηρίων καλεῖ ὅτι τὰ καλ- 30  
 λία τότε ἦσαν αὐτοδέσποτα· διὸ καὶ οἱ πρώτοι αὐτῶν γέροντες ἡγοῦμενοι ἐκκ-  
 λῶντο ὡς εἰς τὸ α'. Τυπικὸν φαίνεται.

(β) ἄρκον· Μέρος τῆς ἄρκου δηλοῖ ἀρκυθὸν μέρος ἐνθα τὸ Ὀρὸ βουνόν· ἦτον  
 δὲ μονῆριον οὗ ὁ ἡγοῦμενος Κοσμάς ὡς φαίνεται ὑπογραφόμενος.

(α) βυρὸς· καὶ βυρὸς ἢ ἐμβασίς τῆς ἐσοῦς εἰς τὴν μονήν· ἡ ἑποία ἦτον εἰς βυ- 35  
 ρὸν τόπον· ἦτοι ἢ ἐμβασίς.

1. ἑπέρητρα 14. Ἀπέγνυται τοῦ ἐν τῷ ἀντιγράφῳ κενοῦ ἐν τῷ ὄρῳ· λέγειται πλη-  
 ρίως 29. ὡδα 33. Μονήριον

ἔχει τὸ ἀνάθημα ἐπὶ παρρησια τῶν ἀποσταλέντων παρὰ τῶν πατέρων καὶ τοῦ κοινῶ. οἱ καὶ ἐγλήθησονται ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ.

Γραφὴν διὰ χειρὸς Συμεὼν Μοναχοῦ καὶ Ἰποκτίτου φιλοσόφου. Μηνὶ αἰτιούστῳ τγ'. Ἰνδικτιῶνος γ'. ἔται ,στυπη'.

5 † Χειρὶ Θεοῦ Μοναχοῦ καὶ Πρώτου.

† Πλάας μοναχὸς καὶ ἡγούμενος.

† Παύλος μοναχὸς καὶ ἡγούμενος τοῦ Ξηροποτάμιου.

† Θεοδοσίος μοναχὸς καὶ ἡγούμενος τοῦ Ξηροκάστρου.

† Νικόλαος Μοναχὸς καὶ ἡγούμενος τῆς Νουρμίτζης.

10 † Κοσμάς Μοναχὸς καὶ ἡγούμενος τῆς Ἄρκου τὸν μὲν σταυρὸν ἰδιοχείρως του, τὸ δὲ ὕψος διὰ τοῦ γραφέως.

† Εὐθύμιος μοναχὸς, οἰκονόμος τῆς λαύρας τῶν Καρυῶν τὸν μὲν σταυρὸν ἰδιοχείρως του, τὸ δὲ ὕψος διὰ γραφέως καί.

Μετ' ὀλίγον καιρὸν ἐγράφη καὶ ἕτερον παρόμοιον τοῦ ἀνωθεν πρα-  
15 τηρίου καὶ ἔχει τὰς παρούσας ὑπογραφὰς προσθήκην τῶν ἀνωθεν εἰς βεβαίωσιν.

Κατὰ δὲ κγ'. Ἰουνίου μηνὸς παρατοχόντες οἱ ἡγούμενοι τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἁγίου ὄρους, ἐν τῇ σεβασμίᾳ μονῆ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Ζωγράφου ὁ τε τιμιώτατος κύριος Δοσίθεος καὶ μέγας οἰκονόμος τοῦ Ἁγίου  
20 ὄρους, καὶ ὁ ὀσιώτατος καθηγούμενος τοῦ Κουτλουμουσίου Κύριος Γαβριὴλ καὶ ὁ ὀσιώτατος ἡγούμενος τοῦ Μακρῆ Κύριος Ἰωαννίκιος. Καὶ ὁ ὀσιώτατος καθηγούμενος τῆς Μονῆς Νεακίτου Κύριος Γερμανός. Καὶ ὁ ὀσιώτατος ἡγούμενος τοῦ Κασταμονίτου Κύριος Ματθαῖος καὶ ὁ ὀσιώτατος  
25 Κύριος Παχώμιος καὶ κληρικὸς τῶν Καρυῶν. Καὶ ὁ ὀσιώτατος Ἐλευθέριος Μοναχὸς καθηγούμενος τοῦ Τροχαλαῖ καὶ Κοσμάς ὁ ἡγούμενος τοῦ Σκοποῦ καὶ ἑτέρων οὐκ ὀλίγων ὑπεστημνήναντο ὑπέγραψε δὲ βουλγαριστὶ καὶ Μακάριος Ἱεραμόναχος ἡγούμενος τοῦ Ζωγράφου.

Ἐκ τῆς χρονολογίας τοῦ παρόντος πρατηρίου γράμματος δηλοῦται,

30 (α) λαύρα οὐδὲ οὐχὶ τὴν λαύραν τοῦ Ἁγίου Ἀθωναίου ἀλλὰ τὴν τῶν Καρυῶν καθὼς εἰς τὸ γ' κεφάλαιον τοῦ Τυπικοῦ τοῦ Τράγου φαίνεται, ὅτι ὁ οἰκονόμος γὰρ διορίζεται κατὰ τὴν δορετὴν τῆς κομητέως τῆς Θεοδοῦκου.

7. Μετὰ τὴν λέξιν ἐνημοσιῶμαι ἐν τῇ φφ' εἰς ἐλεούσης  
ἐν Ξηροκάστρου ἐν τῇ φφ' ἐλεούσης 30. ὡδε

8. Μετὰ τὴν λέ-



ὅτι ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰωάννου τοῦ Τριμυσιῆ ἐγίνε καὶ ἐγράφη, διότι ὁ βασιλεὺς οὗτος 1114 ὄρισε 1188 ἔγραπεν τὸ δὲ 1188 ἐγράφη.

Ὁ δὲ Θωμάς οὗτος εὐρίσκειται ὑπογεγραμμένος εἰς τὸ πρῶτον Τυπικὸν τοῦ ὄρους αὐτίως Ἐθιμῶς Μοναχὸς καὶ ἡγουμένος ὡσαύτως καὶ ὁ Ἡλίας Μοναχὸς καὶ ἡγουμένος ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Ἰωάννου ὁ Τραπεζιτῆς ὁ δὲ Παῦλος ὁ ἡγουμένος Ἐπιροποτάμου ὁ προφητεύσας περὶ τοῦ ὄσιου Ἀθανασίου ἐκεῖνος ἦν ὡς εἰς τὸν ἐλληνικὸν βίον του φαίνεται· τοῦ ὄσιου γράμμα ἐγγλητικὸν σώζεται εἰς τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Παύλου. ἐν ἔτει 1016 ὡςτε ἀρχαιότερον πρὸ χρόνων 28 ἐγίνε 988 10 10028 Παύλου. Παῦλος δὲ ὁ πρῶτος ἦν υἱὸς Μιχαὴλ Ῥαγκαβέ· οὗτος δὲ δεῦτερος χρηματίσας ἡγουμένος ὡς εἶρηται.

## 2.

### Ἀνάμνησις μερικὴ περὶ τοῦ Ἁθω ὄρους.

15

#### Τὰ λεγόμενα Πάτρια \*.

Μετὰ τὴν φρικτὴν ἀνάστασιν τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἦσαν ἅπαντες οἱ Ἀπόστολοι ὁμοθυμαδὸν ἐν τῇ ὑπερφῶν τῆς ἁγίας Σιών σὺν Μαριάμ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ. Ἔβαλον

\* Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ κ. *Μινοῦήλ Γεδεών* (Ὁ Ἁθω. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. 20 χρονίαι σ. 297 κ. ε.) κατὰ κώδικα τοῦ 15 κίθνος ἀνήκοντα εἰς τὴν ἐν Ἀγίῳ ὄρει μονὴν Παντοκράτορος (Αὐτόθι σ. 74 σημ. 25). Εἶνε δὲ οὗτος ὁ Ἁθωὸς ὑπ' ἀρ. 1169 **Σπυρ. Π. Λάμπρου** Κατάλογος Τόμ. Α' σ. 106. Σώζεται δὲ καὶ ἐν πλείστοις ἄλλοις κώδιξι· τῶν βιβλιοθηκῶν τοῦ Ἁγίου ὄρους (Αὐτόθι Τόμ. Β' σ. 482). Ὁμοίως δ' εὐρίσκειται καὶ ἐν τινι κώδικι τῆς Ζακύνθου (*Νικολάου Κατραμῆ* Φιλολογικὰ ἀνάλεκτα Ζακύνθου. σ. 186) καὶ ἀλλοῦ. Ἐνταῦθα δ' ἐκδίδεται ἐκ τοῦ ὑπ' ἀρ. 132 κώδικος τῆς ἐν Ἀγίῳ ὄρει μονῆς Διονυσίου γ. 380α-388α κίθνος 15 ἐνεκεν ἰσχυρῶν διαφορῶν ἀπὸ τῆς παρὰ τοῦ κ. Γεδεών ἐκδόσεως, πρὸς ἣν παρακκλεῖται ὁ ἀνεγνωστὴς νουθεθῆναι τὸ καίμινον τοῦτο, καὶ τῆς ἐν τέλει προσθήκης *Περὶ τῆς μονῆς τοῦ Ἐπιροποτάμου*, ἣτις ὅλως λείπει ἐν τῷ Παντοκράτορι κώδικι. Ἐξεγράφη δὲ τῇ 1895 ὑπὸ τοῦ συνοδεδοντός με εἰς τὸ Ἁγίον ὄρος κ. Σωκράτους Κουγέα πλὴν τῆς ἀρχῆς, ἀγραφεύσης ὑπὸ τοῦ κ. Βασιλείου Καραχελώδη. Ἀναβλήθη δὲ τὸ ἔλκον ὑπ' αἰοῦ. Ἄξιον παρατηρῆσαι εἶνα ἐν τῇ ἐκδοτικῶσι ταύτῃ καὶ ἀντὶ δημάτων ἀνεκαπέδοται μετοχαι, ὅλον κατωτέρω σ. 124,

οὖν κλήρους πρὸς ἑαυτοῦς εἰς ἐκάστου τόπου ὄνομα ὁποῖος ποῦ ἀπελθεῖν κηρύξαι τῶν Ἀποστόλων, αἰτήσασα καὶ ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ κλήρον, ὅπως μηδ' αὐτὴ εἴη ἄμοιρος. Λέγεται δὲ, ὅτι ὑπὲρ αὐτῆς διεδόθησαν οἱ κλήροι, ὃ δὲ κλήρος ἐπ' αὐτὴν ἔπεσεν εἰς Ἰβηρίαν ἢ ἀπελθεῖν γ' ὃ αὐτὴ, ἀσμένως διεδέξατο, ὅθεν καὶ ἀπελθεῖν ἤθελεν. Ἐπέστη δὲ ὁ ἀρχάγγελος Γαβριήλ, καὶ λέγει αὐτῇ· Μὴ χωρίζου, Παρθένα, ἐκ τῆς Ἰουδαίας γῆς ταῦτά σοι κελεύει· ὁ ὑπὸ σοῦ γεννηθεὶς· ἡ γῆ ἡ σοι κεκλήρωται ἐν ὑστέροις καιροῖς ὑπὸ τοῦ σοῦ προσώπου φωτισθήσεται, καὶ οὐδὲ αὐτὴ ἀκόπως διαμείνησ.

40 Ὁ δὲ Λάζαρος ὁ τετραήμερος ἦν ἐν τῇ νήσῳ τῇ Κύπρῳ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων· ἐκεῖ καὶ ποιμὴν ἐχειροτονήθη ὑπὸ Βαρνάβου τοῦ ἀποστόλου. Ἦθελεν οὖν πολλάκις ἀπελθεῖν καὶ ἰδεῖν τὴν μητέρα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐτόλμα ἐκ τῶν Ἰουδαίων τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἦν ἐν ἀδνημονίᾳ πολλῇ ἐπὶ τούτῳ. Γνωῦσα δὲ ἡ ἁγία Θεοτόκος τὴν  
15 αὐτοῦ ἀπαραμύθητον ἀθυμίαν, ἔγραψε πρὸς αὐτὸν τοῦ ἀποστείλαι αὐτῇ πλοίαριον, ἐν' ἀπέλθῃ πρὸς αὐτὸν καὶ ἰδεῖν ἀλλήλους. Ὁ δὲ μετὰ πολλῆς περιχαρείας ἀπέστειλεν εὐτρεπίσαι αὐτό. Ἡ δὲ λαβοῦσα τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν παρθένον καὶ εὐαγγελιστὴν καὶ δῶρα ἃ ἐποίησε διὰ τὸν Λάζαρον καὶ ἐπιμάνικα· ἐμβάντες οὖν εἰς τὸ πλοῖον  
20 καὶ πλεύσαντες τὴν πρὸς Κύπρον. Ἀνέμου δὲ πνεύσαντος μεγάλου ἀπήγαγε τὸ πλοῖον εἰς τὸ τοῦ Ἄθωνος ὄρος, εἰς τὸν ἀσκάλωνα τοῦ Κλήμεντος λεγόμενον· τοῦτο δὲ ἦν οἰκονομία θεϊκῆ, ἵνα μὴ μείνη μηδ' αὐτὴ χωρὶς κόπου κατὰ τὴν τοῦ Εὐαγγελίου πρόρρησιν.

Τὸ δὲ ὄρος ἦν κατείδωλον καὶ γὰρ ἐκεῖ ἦν τὸ ἱερόν τοῦ  
25 Ἀπόλλωνος, πάντες δὲ οἱ Ἕλληνες τῆς οἰκουμένης τὸ ὄρος τοῦ Ἄθου εἶχον ὡς μέγα τι καὶ σεβάσιμον, κάκει καὶ προσήρχοντο ἐκ πανταχόθεν, οἱ μὲν εἰς προσκύνησιν τοῦ Ἀπόλλωνος, οἱ δὲ διὰ χρησμά-

17-18. 19. 20 καὶ σ. 125, 3 λαβοῦσα, ἐμβάντες, πλεύσαντες, γενομένης· αἱ ἀνοικεῖται γενεαὶ ἀπόλυτοι, οἷον σ. 124, 20 ἀνέμου πνεύσαντος, σ. 125, 5 τούτων θαυμασίων, πάντες συνθέραμον καὶ αἱ μεταβολαὶ συντάξεως, οἷον ἐν σ. 124, 16 ἐν' ἀπέλθῃ καὶ ἰδεῖν. Σημειωτέον δὲ καὶ ἡ χρῆσις τῆς ἀρσενικῆς μετοχῆς ἀντὶ τῆς θελητικῆς (σ. 125, 16: κατηγήους), καθ' ἃ καὶ ἀλλοχθὸς ἐν καιρμένοις νεοελληνικοῖς. Τὰ τοιαῦτα, ὡς εἶδος, ἐθεώρησα πρέπον νὰ τηρήσω.

1. τῶν 2. κηρύξαι 3. αὐτῇ 4. διεδόθησαν  
5. ἤθελε 7. ταῦτα 9. αὐτῇ 14. τοῦτο 16. ἀλλήλους  
17. περιχαρεία· εὐτρεπίσαι 23. πρόσρησις 26. μέγα· σεβάσιμον  
1-γραψα, καθ' ἃ ἐν τῇ Παντοκρατορικῇ· ἀβάσιμον

των. Τοίνυν καὶ ἕκαστος ἀπελάμβανε κατὰ τὴν αὐτοῦ δέησιν. Καὶ ἦν ἐκείσε πᾶσα μέθοδος καὶ ἐπιστήμη τοῦ διαβόλου. Ἢ τότε τοιγαροῦν ἐκ γ. 381<sup>α</sup> πάντων τῶν εἰδωλίων κραυγὴ σὺν βοῇ μεγάλῃ γενομένη, τοιάδε· «Ἄνδρες οἱ τοῦ Ἀπόλλωνος ἅπαντες, πορνεύοντες εἰς τὸν τοῦ Κλήμεντος λιμένα, (καὶ) προσοπαντήσατε Μαρίαν τὴν μητέρα τοῦ μεγάλου θεοῦ ἢ Ἰησοῦ. Τούτων δὲ θαυμάζοντων, πάντες συνέδραμον εἰς τὸν ῥηθέντα λιμένα, καὶ εὐρώντες τὸ πλοῖον, ἠρώτησαν περὶ τῆς μητρὸς τοῦ μεγάλου θεοῦ. Ἡ δὲ μήτηρ τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάνερωσεν ἑαυτὴν ἀφόδως, εἰπούσα Ἐγὼ εἰμι. Οἱ δὲ λαβόντες αὐτὴν μετὰ πάντων τῶν ἐν τῇ πλοίῳ ἐπήγαγον ἐν τῇ 10 συναγωγῇ τῇ ἑαυτῶν μετὰ δέους πολλοῦ (ὅτι) καὶ σεβάσματος, ἐπιρωτησάν τε αὐτὴν πῶς ἐκύησε τὸν μέγαν θεόν, εἰπόντες Φράσον ἡμῖν περὶ τούτου. Ἡ δὲ ἀνοίξασα τὸ μακάριον στόμα αὐτῆς ἅπαντα διεξῆξι τὰ γενόμενα ἐπ' αὐτῇ, καὶ σημεῖα οὐκ ὀλίγα ἐνώπιον αὐτῶν ἐποίησεν. Ἐδηγγελίσασα ἅπαντας, καὶ πάντες πεσόντες προσεκύ- 15 νησαν τῇ θεῷ τῇ γεννηθέντι ἐξ αὐτῆς. Κατηγγήσας αὐτοὺς καὶ κελεύσασα τοὺς σὺν αὐτῇ, ἐδάπτισεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Τούτων καὶ ποιμένα ἐχειροτόνησεν Κλή- γ. 381<sup>β</sup> μεντά τινα τὸ ὄνομα. Ἐχάρη δὲ ἡ ἁγία Θεοτόκος χαρὰν μεγάλην καὶ ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ἐπὶ πάντων τῶν γενομένων καὶ εἶπε· Τοῦτο 20 τὸ ὄρος ἐδόθη μοι παρὰ τοῦ υἱοῦ καὶ θεοῦ μου εἰς κλῆρον ἑμὸν, καὶ εὐχαριστῶ αὐτὸν, ὅτι οὐκ εἶσά με ἄμοιρον. Πρασηύξατο τοίνυν ἐπὶ τοῦ τόπου καὶ κλήρου αὐτῆς, εἰπούσα· Ἰεὲ μου καὶ θεέ, εὐλόγησον τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἔκχεον τὸ ἔλεός σου ἐπ' αὐτὸν ἕως τῆς συν- 25 τελείας τοῦ αἰῶνος καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῷ διὰ τὸ ὄνομά σου καὶ διὰ τὸ ὄνομα τὸ ἑμὸν, διὰ μικροῦ κόπου καὶ ἀγῶνος ἄφες αὐτοῖς τὰ πλυμμελήματα αὐτῶν καὶ ἀπάλλαξον αὐτοὺς τῆς αἰώνιου κολάσεως· ἔμπλησον αὐτοὺς παντὸς ἀγαθεοῦ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ζωὴν αἰώνιον· καὶ δόξασον τὸν τόπον τοῦτον ὑπὲρ παν- 30 τὸς τόπου, καὶ πλάτυνον τὰ σκηνώματα αὐτῶν ἐν αὐτῷ ἀπ' ἄκρου ἕως ἄκρου αὐτοῦ καὶ ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου, καὶ σῶσον αὐτὸν ἀπὸ παντὸς πειρατηρίου ἐκ τῶν ὄρατων καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν. Φωνῇ δὲ

1. δέησιν ἔγραψα : δόνησιν      2. ἐκείσε      διαβόλοι καθ' ἃ ἐν τῇ Παντο-  
κρατορίῳ : διακόνου      3. εἰδωλείων κραυγῇ      γενομένη ἀντὶ ἔμματος γενο-  
μένη τοιάδε ἠκοίετο ἐν τῇ Παντοκρατορίῳ      7. λιμένα      9. εἰμί  
11. τῶν      11-12. ἐπερωτήσάν      14. σημεῖα      18. ἐχειροτόνησεν  
21. ἐδόθη      κλήρον      31. βορρᾶν

Ε.Δ.Δ.Τ.Π.  
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

οὐρανόθεν ἀπεκρίθη αὐτῇ· Ἔστω οὕτως ὡς προετόξω, ἐάν περ καὶ  
 7. 382<sup>a</sup> αὐτοὶ τὸν σωτήριον νόμον φιλάξουσιν.

Ἐὐχαριστήσατο αὐτὴ τῷ θεῷ ἐπὶ πάντων καὶ εὐλόγησε τὸν τόπον  
 καὶ τὸν λαόν, εἰσελεύσασα εἰς τὸ πλοῖον. Καὶ πρὸς τὴν Κύπρον παρα-  
 5 πλεύσασα ἤρμυσαν. Ὁ δὲ Λάζαρος ἐν ἀγωνίᾳ ἦν καὶ ἀδύμημονία πολλή,  
 περὶ τῆς ἀγίας Μαρίας καὶ περὶ τοῦ πλοίου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἀν-  
 θεώπων, νομίζουστος αὐτοῦ, ὅτι ἐναυάγησαν, καὶ ἀπαρακλήτως ἐθρή-  
 νει τὴν συμφορὰν. Καὶ τὸ μὲν πλοῖον προσήγγισε τῇ Κύπρῳ καὶ τῇ  
 γέφυρῳ. Ἀπέβησαν εὐθὺς καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν Λάζαρον. Ὁ δὲ Λά-  
 10 ζαρος ἀφρόως ἰδὼν αὐτοὺς ἐξέστη. Ἡ δὲ μήτηρ τοῦ Κυρίου τὴν λύ-  
 πην αὐτοῦ εἰς χαρὰν μετέβαλε, δοῦσα (δὲ) αὐτῇ θῶρα ὠμοφόριον  
 καὶ ἐπιμάνικα, ἃ ἐκ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐκόμισε, καθὼς περ ἀπ' ἀρχῆς  
 προσέφθμεν, καὶ πάντα ἐδηλοποιήσεν αὐτῇ τὰ ἐν τῷ Ἄθῳ γεγόμενα.  
 Ἐχάρησάν τε ὡς θέμις ἀλλήλοις, καὶ τὸν θεὸν δοξάσαντες ἀνεχώρη-  
 15 σαν. Ἀπέστειλεν αὐτὴν πάλιν μετὰ τοῦ πλοίου εἰς τὸ πέραν, καθὼς  
 ἢ τοῦ δικαίου Λαζάρου ἱστορία δηλοῖ.

Περὶ τοῦ Ἄθου θροῦς γράφει καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστὴς  
 εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν αὐτοῦ οὕτως· Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ δύο πτέ-  
 7. 382<sup>b</sup> ρυγες τοῦ ἀετοῦ || [τοῦ] μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν  
 20 τόπον αὐτῆς, ὅπως τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἡμισυ και-  
 ροῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ θραῦς. **Ἑρμηνεία.** Ἐδόθησαν τῇ ἐκκλησίᾳ  
 δύο γραφαὶ θεοῦ τοῦ τριζυποστάτου, ἵνα ὑμνηται ὀρθῶς εἰς ἐκείνην  
 τὴν ἔρημον, ὅπου καὶ εὐροῦσα ἄνεσιν ἀπὸ τῶν αἰρετικῶν, καὶ κρα-  
 τήσαι ἐκεῖσε καλῶς, ἦγουν τὰ ἀρχαῖα καὶ τὰ μέσα καὶ τὰ ἐς ὑστερον  
 25 ἀπὸ τῶν ζιζανίων τῶν ἐχθρῶν· πολλοὶ αἶνες τῶν ἁγίων εἰρήχασιν, ὅτι  
 ταῦτα ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ Ἄθου φυλαχθήσονται τὰ παρὰ τοῦ Ἰωάννου  
 λεχθέντα, καὶ οὕτως ἔχει τὸ ἀληθές. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων.

### Περὶ τοῦ ἔθνους τῶν Ἰβήρων πῶς ἐπίστευσαν.

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου γυνὴ τις εὐλαδέης  
 καὶ ἄκρις ἐν ἀσκήσει καὶ ἐν ὀρθοδοξῇ πίστει διαλάμπασα ἀπηνέχθη  
 30 αἰχμάλωτος εἰς Ἰβηρίαν, καὶ ὑπ' αὐτῆς ἦλθον εἰς θεογνωσίαν οἱ Ἰβή-

- |  |                  |              |              |
|--|------------------|--------------|--------------|
| 11. μετέβαλε                                   | 13. ἐδηλοποιήσεν | 16. δηλοῖ    | 18. ἐδόθησαν |
| 19. τοῦ προσέθηκα, καθ' ἃ ἐν τῷ Παντοκράτορινῳ |                  |              | 20. τρέφεται |
| 21. Ἑρμην. ἐν τῇ ᾗ                             | ἐδόθησαν         | 22. ὑμνεῖται | 24. εὐλαδέου |

ρες κατὰ τὴν τοῦ Θεοῦ οἰκονομίαν καὶ κατὰ τὴν τοῦ ἀρχαγγέλου πρὸς τὴν Παρθένου πρόβησιν, ὅτι τὴν γῆν, ἣν ἂν σοὶ ἱ κληρος κληρωταί, ὕστερον ὑπὸ τοῦ σοῦ προσώπου φημισθήσεται, ἔ καὶ γέγονεν ἐπὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

**Περὶ τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων καὶ τοῦ Πρω-**

**τάτου καὶ τοῦ Βατοπεδίου.**

Ὁ δὲ μέγας Κωνσταντίνος ἐν τῇ τοῦ Ἄθου ἔδρῳ ἀνήγειρε ἢ τρεῖς κελύ-  
 ναοὺς μεγίστους ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου,  
 ἡμῶν Θεοτόκου, ἓνα μὲν ἐν τῇ τοῦ Κλήμεντος λιμένι, δεύτερον δὲ ἐν  
 τῇ Συνακτικῇ, τρίτον ἔρου καὶ εἰρηλῆεν ἡ ἁγία Θεοτόκος ἐν τῇ  
 πλοίῳ, καὶ μοναχοὺς ἐγκατοικήσας ἐν αὐταῖς Περιβόλιον τῆς Θεοτόκου  
 ἐπωνόμασε καὶ τὸ ὄρος προστάξας πανταχόθεν λέγεσθαι ἁγιον καὶ  
 τὴν πόλιν τοῦ Ἀπόλλωνος μετωνόμασεν Ἰερισσὸν καὶ πάντα θεαρέ-  
 στως ἐν βίῳ καὶ λόγῳ ἐποίησε. Μετὰ δὲ τὴν ἀποβίωσιν αὐτοῦ παρέ-  
 λαβε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης, καὶ οὐ πολὺ τὸ  
 ἐν μέσῳ ἀνέστη μετὰ μεγάλου θυμοῦ κατὰ τῶν Χριστιανῶν, καὶ [τὰ]  
 παρὰ τοῦ μεγάλου ἐν βασιλευσὶ καὶ ἰσαποστόλου ἁγίου Κωνσταντίνου  
 δομηθέντα εὐκτήρια ἐν τῇ Ἄθῳ ἔρει ἐκ βάθρων ἐδαφίασεν ἑ ἀλιτή-  
 ριος ἡγήρ.

**Περὶ τοῦ Βατοπεδίου.**

20

Μετὰ δὲ παραδρομὴν χρόνων τῇ ἐβδόμῃ ἔτει τῆς βασιλείας Θεο-  
 δοσίου τοῦ μεγάλου ἀπέστειλε Βάτος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐκ Ῥώμης τὸν  
 υἱὸν αὐτοῦ μετὰ μεγάλου πλοίου καὶ δορυφορίας ἕ τι πολλῆς εἰς τὴν  
 βασιλευσαν τῶν πόλεων θεάσασθαι τὸν θεῖον αὐτοῦ καὶ βασιλέα ἢ καὶ  
 γενέσθαι γνώριμος αὐτῷ. Γενομένου δὲ τοῦ πλοίου ἐν τῇ Αἰγαίῳ πε-  
 λάγει καὶ ἀνέμου βιαίου ἐκπνεύσαντος συνεπόδισε τὸν αἰθέρα καὶ τὸν  
 παῖδα ἐρρίπισεν ἐν τῇ πελάγει. Τὸ δὲ παιδίον ἐβόησε μόνον τὸ Παν-

6 (καὶ κατωτέρω). βατοπαιδίου 10. Συνακτικῇ : Συνακτικῇ ἐν τῇ Παν-  
 τοκρατορινῇ 11. ἐγκατοικήσας 12. ἐπωνόμασε προστάξαι  
 13. μετωνόμασεν ἐρηλῆεν. 14. ἐποίησεν 16. τὰ προστάθηκα ὡς ἐν τῇ Παν-  
 τοκρατορινῇ 18-19. ἀλιτήριος 25. αἰετοὶ 27. ἐρηλίτησεν

αγία Θεοτόκε, βοήθει. Εὐθὺς εὐρέθη ἐν τῇ χέρσῃ ἐν τῇ Ἄθῃ ὄρει,  
 καὶ φωνὴν ἀκούει τοιάδε ἀνωθεν λέγουσαν Ἐνακαίνισον τὸν ναὸν ὃς  
 ἐστὶ τῆς ἐκλυτρωτάτης σε ἐκ τοῦ πικροῦ θανάτου. Λέγεται, ὅτι αὐ-  
 τὸς ἦν ὁ τρίτος καὶ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνέγγειρε καὶ ὁ παραβά-  
 5 τῆς Ἰουλιανῆς ἰδαφίασε. Τὸ δὲ πλοῖον διεσώθη μετὰ πάντων εἰς τὸ  
 Βυζάντιον, καὶ τῇ βασιλεῖ ἐνεφάνησαν τοῖνον καὶ τὰς γραφὰς τοῦ  
 ἀδελφοῦ αὐτοῦ δέδοικαν, ἀναγγεῖλαντες καὶ τὰ τοῦ παιδίου συμ-  
 βάντα. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ὡς τὰ τοῦ παιδὸς ἤκουσε, περίλυπος γε-  
 νόμενος, ὁμοίως καὶ πᾶσα ἡ σύγκλητος, εὐθὺς κελεύσας ὁ βασιλεὺς  
 10 περιορίσας τούτους ὡς αἰτίους τῆς τοῦ παιδὸς ἀπολείας καὶ τῆ φρουρᾶ  
 παραδοῦναι. Ὁ δὲ παῖς, ὁδηγηθεὶς παρά τινος τῶν ἐν τῷ τόπῳ μο-  
 ναχῶν ἕως εἰς Κωνσταντῖνου ἀπήγαγε, καὶ ὤφθη τῇ βασιλεῖ καὶ τὰ  
 15 3814 περὶ ἑαυτοῦ ἢ πάντα διεσάφησε καὶ τοὺς ἀθῶους ἠλευθέρωσε. Γράψας  
 τοῖνον ὁ βασιλεὺς τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰς τὴν Ῥώμην πάντα τὰ συμβε-  
 15 βηκότα τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ τὰ περὶ τὴν δόμησιν τοῦ ναοῦ. Ὁ δὲ ἀδελ-  
 φὸς αὐτοῦ ἦν κομίσας λίθους καὶ κίονας καὶ μουσεῖον πολυποικίλων  
 χρωμάτων οἰκοδομήσαι ναὸν τοῦ Ἁγίου ἀποστόλου τοῦ Ἰακώβου τοῦ  
 ἀδελφοθέου εἰς τιμὴν τοῦ ἁγίου καὶ εἰς μνημόσυνον ἑαυτοῦ. Καὶ ὡς  
 ἀνέγνω τὴν γραφὴν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ βασιλέως, εὐθὺς βαλὼν αὐτὰ εἰς  
 20 πλοῖον καὶ τέσσαρας κίονας γερανίους, οὗς ἐκ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ ἐξέ-  
 βαλε, κλκείσε ταχὺ ἀπέστειλεν οἰκοδομήσαι ναὸν τῇ Θεομήτορι. Ἄρ-  
 ξαντες δὲ ἀνακαθαίρειν τὸν τόπον, εὐθέως εὐρίσκουσι φρέαρ βαθύ.  
 Ἐξαντλήσαντες δὲ αὐτὸ καὶ εὐρόντες ἐν τῇ πυθμένι πίνακα φερομένην  
 25 μὸρφωσιν τῆς παναχράντου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθέ-  
 25 νου Μαρίας, φέρουσιν ἐν ἀγκάλαις τὸ πρῶτον βρέφος, ὡς ἐν ὀλίγῳ  
 ἀνιστορισμένην [καὶ] διαλάμπουσαν καὶ παντὶ ἄθραυστον διαμένουσαν,  
 30 3818 καὶ κηρὸς μέγιστος ἀποκαφάδιος. Ἐπὶ τούτου ἢ τοῦ θαύματος χαρὰ  
 μεγάλη γέγονεν, ὥστε τοὺς πάντας τῇ θεᾷ ἐκπλαγῆναι. Ἐπὶ τοῦ  
 φρέατος οὖν ἀνωθεν ἀνεστήλωσαν τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ τὸ θυσια-  
 30 στήριον. Δομήσαντες δὲ τὸν ναὸν ἐπὶ τοὺς τέσσαρας κίονας, οὗς προέ-  
 φημεν, καὶ μουσεῖον ἀνιστόρησαν πανευπρεπὲς τῷ τοίχῳ σὺν τῇ ἐδέ-

2. λέγουσα	5. ἰδαφίασεν	6. ἀνεφάνησαν	7. ἀνηγγεῖλαντες
10. ἀπολείας	16. μουσεῖον πολυποικίλων	21. ἀπέστειλε	23. ἀπὸ
πυθμένι	φερομένη	25. φρέαρ	26. ἀνιστορισμένη καὶ προσέ-
θηκα ὡς ἐν τῇ Παντοκρατορινῇ	διαμένουσα	31. μουσεῖον ἀνιστόρησαν	
πανευπρεπὲς			

φει, καὶ τὴν ὄροφὴν χαλκῆν κεκροσσωμένην κατεστέγασαν, τὴν δὲ μάνδραν τείχεσιν ὑψηλαῖς ἐδυναμίωσαν, καὶ ἐντὸς κελλίων ὄλην ἀνεπλήρωσαν, ἃ ὡς θέμις γυτρύπισαν καὶ Βαταπαίδιον ἐπωνόμασαν, τουτέστι τοῦ Βατοῦ παιδί <ἐδομήσατο>, ἧ ἔστι κτιτορικῶς ἢ ἐπωνυμία μέχρι τὴν σήμερον.

5

**Περὶ τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων.**

Περὶ δὲ τῆς ἁγίας εἰκόνας τῆς πανυπεράγνου θεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας τῆς οὐσης ἐν τῇ μονῇ τοῦ Κλήμεντος ἐκπλήττεται πᾶσα ἀκοή, καὶ ἔγνωια τῆς ἑαυτῆς παρουσίας τὸ μέγεθος. Πλησίον γὰρ ὄφθη πρὸς τὸ τοῦ Ἐθωνος ὄρος ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει καὶ ἀκτίνας ἡλίου ἐκπέμπουσα, ὥστε τοὺς πάντας ἐκπλήττε- 10 σθαι τῇ θεῷ. Ἐμβάντες δὲ ἐν ἡ πλοίοις πάντες οἱ ἐνασκούμενοι ἐν τῷ Ἐθῶν ὄρει ὀνομαστοὶ καὶ πρὸς τὴν ἁγίαν εἰκόνα ὄχοντο. Ἡ δὲ εἰκὼν τούτους ἐφευγεν ἐνθεν κἀκείθεν ὥστε ἐκ τῆς εἰκόνας πρὸς τοὺς μοναχοὺς φωνῆς τοιαύδε εἰπούσης, ὅτι, Εἰ μὴ Γαβριὴλ ὁ Ἰβήρ ἔλθοι ὁ ἐκ τοῦ Μικροῦ Ἐθωνος, οὐκ ἐξέρχομαι τῆς χέρσου. Πάντες δὲ οἱ μοναχοὶ τοῦ ὄρους ἀπήλθον πρὸς τὸν Γαβριὴλ τὸν Ἰβήρα ἐν τῷ Μικρῷ Ἐθῶν, [καὶ] ἠντιόδουσαν αὐτὸν ἀπελθεῖν. Ὁ δ' αὐτὸς ἀνάξιον ἑαυτὸν ἔλεγεν τοιοῦτου τολμήματος, καὶ διὰ τὴν πολλὴν ἀντιβολήν τῶν πατέρων ἐπορεύθη, εἰς τὸν αἰγιαλὸν καὶ προσγύξατο πατήσας ἐπὶ τὰ ὕδατα. Ἡ δὲ θεία εἰκὼν τῆς παναχράντου Θεοτόκου ἤλασεν ἐπὶ 20 ταῖς ἀγκάλαις τοῦ γέροντος καὶ ἐξελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ χέρσῳ <καὶ> πάντες προσεκύνησαν τῇ εἰκόνι, ἀπήνεγκαν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Κλήμεντος, καὶ ἐν τῇ ναῷ ἀπέθεντο, εὐχαριστήσαντες τῷ θεῷ ἐπὶ τοῦ τοιοῦτου παραδόξου θαύματος. Τὸ πρῶτ' δὲ εὗρέθη, ἔξω τῆς μονῆς. Αὐθις ἐν τῇ ναῷ εἰσίασαν, καὶ πάλιν ἐφυγάδευσεν, ἕως οὗ ἀπεκαλύ- 25 φθη ἡ τῷ μοναχῷ Γαβριηλῶ τῷ Ἰβήρι, ὅτι, εἰ μὴ ἕτερον ναὸν ἐν τῇ πόρτῃ δομήσωσιν, οὐ προσμένω ἐντὸς. Καὶ ταχὺ ἀνήγειραν ἐν τῇ πόρτῃ ναὸν περικαλλῆ, καὶ ἐν αὐτῷ τὴν ἁγίαν εἰκόνα κατέθεντο, ὡς αὐτῇ

1. ὄροφην χαλκῆν 4. κτιτορικῶς 7. τῆς οὐσης ἐγραφε ὡς ἐν τῷ Παντοκρατορινῷ: τὴν οὐσαν 9. αἰγίῳ 10. ἀκτίνας 14. τοιαύδε 15. χέρσῳ  
17. καὶ προσέθηκα ὡς ἐν τῷ Παντοκρατορινῷ 19. προσήξασι  
24. τῷ 25. ἐφυγάδευσε 27. δομήσωσι 28. περικαλλῆ

### Νέος Ἑλληνομνημῶν

ε, καὶ Πορτιάτισσαν ἐπονομάσαντες, ἐπεὶ καθ' ἐκάστην ὁσιμεία καὶ τέρατα ποιεῖ πολλά, ὡς ἢ κατ' αὐτὴν ἱστορία διγλοῖ.

### Περὶ τοῦ Ζωγράφου.

τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ σοφοῦ τρεῖς ἀδελφοὶ γνήσιοι, οὗς ἐν τῇ μεγαλόπολει Λαυκιδίων, ἐπὶ ἐνὸς σκοποῦ καὶ ὁμογνωμογεγόνασιν μοναχοί. Ἀφίκασι τοίνυν πλοῦτον καὶ τὴν ἄλλην ἐν τῷ κόσμῳ, μετανάστασι γενόμενοι ἐν τῷ Ἄθῳ ὄρει εὐαγγελιστὴν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Καὶ ποιήσαντες ἑαυτοῖς τρεῖς κατοικήσαν, ὑπὸ μικροῦ διαστήματος ἀλλήλοις διαχωριζόμενον ἢ Κυριακῇ προσεκάλει κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῶν, ὥστε καὶ ὁ τῆς ἀρετῆς ἢ φήμη αὐτῶν ἐξήλθε, καὶ πολλοὶ προσεκολλήτοισι, οἱ καὶ νεύσει θεϊκῇ δεμησάσι μοναστήριον προὔξέντησαν. Ἐτοιμαροῦν τόπον δι' ἀποκαλύψεως ἢ θεοῦ ἠικοδόμησαν. Ἡθέλουν καὶ τὸν ναὸν ἐπονομάσαι, τῶν μὲν λεγόντων τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τῶν δὲ τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος τοῦ ἐν τῇ Ἀχρίδι διὰ δὲ φωνῶν ἔκειτο ἢ εἰκῶν ἐν τῷ τόπῳ ἀνιστόριστος. Ἐν μιᾷ οὖν ἡμερῶν πρωτὴ ᾤφθη ἱστορισμένη, φέρουσα τὸν μεγαλομάρτυρα Γεωργίου. Καὶ ἐξεθαμβήθησαν ἐπὶ τοῦ τοιούτου παραδόξου θαύματος, ἔκαστος τὸν θεόν. Ἐπωνόμασαν δὲ τὸν ναὸν ἐπὶ τῷ τοῦ ἁγίου τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου.

Ὁ δὲ τῆς εἰκόνος τοῦ ἁγίου αὐτως εἶχε.

Ἐν τῇ πλεονεξίᾳ πόλει Λύδης, Φανουήλ καλουμένη, ναὸν μεγαλομάρτυρος Γεωργίου σὺν οὐκ ὀλίγοις μοναχοῖς, καὶ τὴν θαυματουργῶν ὁ ἅγιος Γεώργιος ἐξαίσια ὄσοι δὲ ἐν ποικίλοις καὶ ἀνιάτοις πάθεσι κατασχεμένοι προσέτρεχον ἐν τῷ ναῷ τῆς τῆς ἱασίν ἀντλούμενοι εἰς τὰ ἴδια χαίροντες ἀπύρχοντο, τῶντες τῷ θεῷ καὶ τῷ μεγαλομάρτυρι Γεωργίῳ.

Μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν ἄφαντος ἢ ἡ ἱστορία ἐκ τῆς εἰκόνος γενε-

ορτιάτισσαν 1-2. ὡσημέραι 2. καὶ αὐτὴν ὡς ἐν τῷ Παντοκρατορ-  
ορτιάτισσαν 7. ἑαυτοῖς ὡς ἐν τῷ Παντοκρατορῶν : ἑαυτοῖς  
ἑαυτοῖς 10. ἐξήλθεν προσεκολλήθησαν 11. θεϊκῇ δεμησάσι  
ἑαυτοῖς 13. ἐπονομάσαι 15. σύμψυγον ἀνιστόριστος  
ἐπονομάσαν 21. λύδης 23-24. ποικίλοις

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006



μένῃ, μόνον δὲ τῆ εἰκὼν κοίμη, καὶ κενὴ ἐν τῇ τόπῃ ἴστατο. Τοῦτο μὲν πάντας ἐξέπληξε καὶ εἰς λύπην ἐνάβαλε τὸ τοιοῦτον θέαμα, ὃ δὲ ἅγιος ἐράνη, τῇ νυκτὶ κατ' ὄναρ τῆ ποιμένι, καὶ φησί· «Τί περίλυπος εἰ περὶ ἐμοῦ, ὦ ποιμὴν; Ἐγὼ μόνῃ εὐρον ἐν τῇ Ἄθῃ ὄρει, ἧ ἐστὶν εἰς κληρον τῆς ὑπερευλογημένης θεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Ὁ Μαρίας. Εἰ γὰρ καὶ θέλεις βυθθῆναι ἐκ τῆς ἐπερχομένης ἀνάγκης, δεῦρο καὶ αὐτὸς ἐκεῖ μετὰ τῶν σὺν σοὶ ἀδελφῶν, κάκει με εὐριτε. Παρέδωκε γὰρ ὁ Θεὸς τὴν Παλαιστίνην πᾶσαν καὶ τὴν οἰκουμένην τοῖς Σαρακηνοῖς διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀνομιῶν τοῦ λαοῦ». Ἐξυπνος δὲ γενόμενος ὁ ποιμὴν, καὶ πιστεύσας τὸ ὄραθὲν, συναθροίσας τοὺς μοναχοὺς, 10 ἀπήγγειλε τὰ παρὰ τοῦ ἁγίου φθεγγόμενα· εἶτα, προσκαλεσάμενος τοὺς ἐγκρίτους τῆς κόμης καὶ τῆς πόλεως, εἶπε πρὸς αὐτούς· «Παρακατέχετε τὴν μονὴν καὶ φυλάξατε, ἡμεῖς δὲ παρερχόμεθα εἰς ἡ τόπους Ἁγί- 7. 3874 οὺς προσκυνῆσαι, καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ θέλημα γενέσθω ἐφ' ἡμᾶς καὶ εἰς ὑμᾶς». Καὶ τὸ μυστήριον καὶ τὸ ὄραμα ἀπέκρυψαν ἐξ αὐτῶν. Εὐθὺς δὲ 15 πρὸς δυσμὰς ἡλίου ἕως πρωῆ ποιήσαντες μετὰ δακρύων καὶ ὀδυρμῶν, κατέβρεχον τὰς παρειὰς διὰ τε τὸν χωρισμὸν τῆς μονῆς καὶ τῶν οἰκείων. Ἰκανῶν οὖν ἡμέρων ὀδεύσαντες, ἕως οὗ καὶ φθάσαντες ἐν τῇ Ἁγίῳ ὄρει τοῦ Ἄθωνος καὶ τὴν μονὴν εὐρόντες, εἰσῆλθον ἐν τῇ νυκτὶ, εὐθὺς ἰδόντες τὴν εἰκόνα, καὶ ἐπέγνωσαν τὸν ἅγιον ἄτρεπτον καὶ ἀναλλοίωτον, 20 καθὼς ἦν ἐν τῇ κόμῃ Φανουήλ τὸ πρότερον. Καὶ πεσόντες ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας εἰκόνας καὶ τῇ ἐδάφει, τοῖς δάκρυσι κατέβρεχον λέγοντες «Τί τοσαύτην λύπην περιέβαλες ἡμᾶς μεταναστεύσας σὺν ἡμῖν ἐνθάδε, ὦ μεγαλομάρτυς Γεώργιε;» Οἱ δὲ μοναχοὶ τῆς μονῆς μόλις κατέπαυσαν αὐτῶν τὰ δάκρυα, ἐπηρώτων τε αὐτούς «Τί ἐστὶν ὁ τοσαύτος κο- 25 πετός, ἀδελφοί, παρ' ὑμῶν; Φράσατε ἡμῖν». Οἱ δὲ διεξήμασαν τε τὰ περὶ ἑαυτῶν καὶ τὰ ἡ τοῦ ἁγίου, καὶ οὗτοι κάκεινοις τὰ ὅμοια λέξαντες τὰ 7. 3878 ἐν ᾧδε γινόμενα. Ἀμφότεροι δὲ δοξάσαντες τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Γεώργιον. Τὸν δὲ ποιμένα τὸν ἐν Φανουήλ καὶ ᾧδε ποιήσαντες ποιμένα ἐν τῇ μονῇ· καὶ ἦν ὁ Εὐστράτιος· αὐτῷ 30 γὰρ ἐκαλεῖτο, ποιμαίνων ἐν Χριστῷ τὸ ἑαυτοῦ ποιμνιον ἐν δαιμόνι καὶ δικαιοσύνη.

3. εἰ ὡς ἐν τῷ Παντοκρατοριῳ : εἴης 4. κἀγὼ εἶραον ὦ  
6. θίλης 8. παλαιστίνην 8-9. σαρακηνοῖς 11-12. τῶν ἐγκρίτων  
12. εἰπόντες 15. ἀπέκρυψαν 16. δάκρυων 23. μεταναστεύσαι  
26. φράσατε 31. ποιμένων

### Περὶ τῆς μονῆς τοῦ Ξηροποτάμου.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας Ῥωμανοῦ ἐκτίσθη καὶ ἡ τοῦ Ξηροποτάμου μονή, μετὰ βασιλικῶν ἀναλομημάτων. Μετὰ γὰρ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου προσκαλεσάμενοι τὸν ἱερέα τοῦ ἱερῶσαι τὸν ναόν ὡς καὶ προσελθόν κατὰ τὴν τάξιν ἤρξατο καθιερωθῆαι. Μετὰ δὲ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ ναοῦ ἐπὶ τῇ ὀνόματι τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα μεγάλων μαρτύρων τῶν ἐν Σεβαστείᾳ, [ῆ] παρὰ τοῦ ἀρχιερέως ἐξεφωνήθη, ὅ τοῦ θαύματος, ἔφυ ὑπὸ χαμαὶ τῷ ἐδάφει τῆς ἁγίας τραπέζης μανιτάριον, καὶ ὑψωθὲν ἐφ' ὕψι, κατεσκίασεν ὅλον τὸ θυσιαστήριον, περιέχον τεσσαράκοντα μῆλα ἐπὶ τοῖς ὀρηξίν αὐτοῦ εἰς εἶδος μανιταρίων. Τοῦτο δὲ ἦν εἰς δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα μαρτύρων, ὥστε τοὺς πάντας ἐκ-  
 11 πλαγγῆναι τῇ θέᾳ καὶ δοξάσαι τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοῦ τοιούτου γενομένου παραδόξου θαύματος.

Πολλὰ καὶ ἄλλα σημεῖα καὶ τέρατα ἔδειξεν ὁ θεὸς ἐφ' ὅλη τῷ Ἁγίῳ ὄρει καὶ πρώτον καὶ ἐν ὑστέροις εἰς δόξαν τῶν ἁγίων αὐτοῦ καὶ  
 15 εἰς τιμὴν τοῦ ἁγίου τόπου καὶ τῶν κατοικοῦντων ἐν αὐτῷ ἐν ἀγιωσύνῃ, ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα, τιμὴ καὶ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

### 3.

#### Περὶ τοῦ ὄρους "Αθω

εἰς ποίαν διαγωγὴν καὶ κατάστασιν κατὰ τὸ 5538 ἔτος ἦτοι κατὰ τὸν πρῶτον αἰῶνα, μετὰ τὰ λγ'. 33 τῆς ἐνσάρχου οἰκονομίας  
 20 τοῦ σωτήρος Χριστοῦ ἄχρι τοῦ ιδ'. 316'—313\*.

« Ἀφ' ἡμερῶν πλειόνων ἐτῶν ἐτοίμασά σε, καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐτῶν δοξάσω σε ».

\* Ἐκδίδεται ἐν τῶν σελ. 72-73 τοῦ ὑπ' ἀρ. 282 κώδικος τῆς ἐν Ἁγίῳ ὄρει μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος, ἐξ οὗ ἐξεγράφη τῇ 1895 ὑπὸ τοῦ συνοδοῦντός με εἰς τὸ Ἅγιον ὄρος κ. Ἀδαμ. Ἀδαμκντιου, ἀντεδελήθη δὲ ὑπ' ἐμοῦ.

Γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός ἐστι πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ.

† Νέστορος Ἡράξει· Ἀποστόλων κεφ. ις'—18.

Εὑρίσκεται γεγραμμένον παρὰ τινος ἁγίου Ῥώσου ἀσκήσαντος ἐν Κιέβω, ἀρχαία καθέδρα τῶν Κνέζων ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Περτζέσκβο<sup>1</sup>· ἦτοι τοῦ Σπηλαίου (ἦν ὁ ὄσιος ὁ Ἁγίου Ἀντωνίου ὁ ἐκ τοῦ ὄρους Ἄθω ὡς ἐκ βαλβίδος ἐξεληθὼν ἀπαρχὴν πρώτην εὐλογίας τοῦ Ἄθω μοναδικῆς πολιτείας ἐκόμισε), (καὶ σὺν τῇ μαθητῇ αὐτοῦ Θεοδοσίῳ προστασίᾳ τῆς Θεοτόκου ἐκ βάθρων παραδόξως ἀγγείραν, εἰς ἣν καὶ ἑκατὸν δέκα λείψανα ἁγίων σώζονται ἀσινῆ καὶ ἀλώδητα ἀδιάφθορα) ταῦτα τὰ ῥήματα. 10

«Ἐλαμψαν εἰς τὴν Ῥωσίαν αἱ ἀκτίνες τοῦ θείου φωτός ἀπὸ τῶν  
 »τειχῶν Βυζαντίου, ἐνθα ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας ἐγκαθίδρυσε τὸν πρῶ-  
 »τὸν ἐπίσκοπον Στάχυν (ἐκ τῶν Ο') καὶ οὕτως ὡσανεὶ ἐνεπίστρευν εἰς  
 »τοὺς διαδόχους αὐτοῦ ἐν πνεύματι προγνώσεως τὴν ἐκτεταμένην  
 »χώραν, εἰς ἣν αὐτὸς ὁ Ἀνδρέας ἐκήρυξε τὸν Χριστὸν (εἰς Σινώπην 15  
 »καὶ Κριμαίαν) καὶ ἐντεῦθεν ἐπήγαγεν ὁ ἀδιάσπαστος δεσμός τῆς Ῥωσ-  
 »σικῆς ἐκκλησίας μετὰ τῆς ἐν Βυζαντίῳ ἑλληνικῆς, ὡς ἐπίσης ἐξ  
 »αἰῶνας (ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας) καὶ ἡ ἐξάρτη-  
 »σις || τῶν Ῥώσων μητροπολιτῶν ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς 1. 73  
 »Κωνσταντινουπόλεως, ἄχρις οὗ ἔλαβεν ἡ Ῥωσικὴ ἐκκλησία τὸ 20  
 »αὐθύπαρκτον εἰς τὸ πρόσωπον τῶν ἰδίων αὐτῆς ἀρχιεπισκόπων· ὅτε  
 »καὶ οἱ παρὰ τὸν Δούναδιν οἰκοῦντες Βούλγαροι, Μοραβοὶ (Σέρβοι καὶ  
 »Βλάχοι) καὶ Σλαῦοι τῆς Ἰλλυρίας ἦσαν ἡδὴ πεφωτισμένοι διὰ τοῦ  
 »ἁγίου βαπτίσματος περὶ τὰ μέσα τοῦ Θ' αἰῶνος ἐπὶ Μιχαὴλ αὐτο-  
 »κράτορος καὶ τοῦ διασήμου πατριάρχου Φωτίου· δύο δὲ ἀδελφοὶ, οἱ 25  
 »ἅγιοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος, ἄνδρες πεπαιδευμένοι, μετεγλώττισαν  
 »τὴν θείαν Γραφὴν II. καὶ Νέαν καὶ τὰς ἱεράς βίβλους καὶ πᾶσαν τὴν  
 »θείαν Γραφὴν».

Ἦρα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκκλησίας Ῥωσικῆς ἐν Πητρούπολει ἐκδοθεῖσαν τῷ 1840.

Ὁ λόγος δηλοῖ, ὅτι ἀπὸ τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος τοῦ πρωτοκλήτου Ἀνδρέου ἀναστηλωθέντες ἐπὶ τῶν ὁρέων τῆς Ῥωσίας μητροπόλεως Κιέβου καὶ εἰς τὰς τῆς μεγάλης νέας Πόλεως Πεδιάδας ἔγιναν σταυροὶ, ἐφάνησαν ὕστερον δένδρα ζωῆς περὶ τὸν Θ' αἰῶνα, καὶ παν-

1. αἰῶνος 6. βαλβίδος 19. Ῥώσσω 20. οὗ 25. δύο

ταχύσε ἠπλώσαν ῥίξας τῆς ὀρθοδόξου πίστεως βαθείας, ἃ ἔφερον πολυειδαίς καρποῦς εὐτεθείας ὑπερον.

Τούτῳ μοι νόησον καὶ ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἄθω. Ἐγράψαι γὰρ ἐν παλαιῷ χειρογράφῳ ταῦτα οὕτως· Περὶ τοῦ ὄρους Ἄθω γράφει ὁ ἁ Θεοτόκος Πωάννης ἐν τῇ Ἀποκαλύψει· Ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται ἐν τῇ ἐρήμῳ εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, καὶ ἵνα τρέφηται ἐκεῖ χρόνους χυξ, ἀπὸ προσώπου τοῦ ἄφρονος. Ἐρημον καλεῖ μεταφορικῶς τὴν Ἰθρίαν καὶ τὸ ὄρος Ἄθω, ὅτι ὁ κληρὸς τῆς Θεοτόκου ἢ Ἰθρία ἦν καὶ τὸ τοῦ Ἀθωνος ὄρος, ὅτι ὁ κληρὸς τῆς Θεοτόκου Πορταΐτισσῆς ἐκ τῆς Ἰθρίας ἦλθθη εἰς τὸ ὄρος. Ἐν γὰρ ταῖς ἡμέραις τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου γυνὴ τις εὐλαβεστάτη, καὶ ἐν ἀσκήσει ἀκρῶς καὶ ὀρθοδόξῳ τῇ πίστει διαλάμπουσα ἀπήχθη, αἰχμάλωτος εἰς Ἰθρίαν, καὶ ὑπ' αὐτῆς ἦλθον οἱ Ἰθριεὶς εἰς Θεογονοσίαν κατὰ τὴν πρόρρησιν τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ, ὅτε οἱ θεοὶ Ἀπόστολοι [ἔλαβον] κληρὸς τοῦ ἐξελεῖν εἰς τὸ κήρυγμα τῶν ἐθνῶν, ἤτήσατο δὲ καὶ ἢ Θεοτόκος, καὶ ἔλαχεν αὐτῇ ἢ Ἰθρία καὶ τὸ ὄρος Ἄθω. Βουλομένης δὲ τῆς Θεοτόκου ἀπελθεῖν, εἶπεν αὐτῇ ὁ ἄγγελος· Μὴ χωρίζου, Παρθένε, ἐκ τῆς Ἰουδαίας γῆς· ταῦτά σοι κελεύει ὁ ὑπὸ σοῦ γεννηθεὶς ἢ γῆ, ἢ σοὶ κεκληρωταὶ ἐν ὑπέραις ἔτεσιν ὑπὸ τοῦ σοῦ προσώπου φωτισθήσονται, καὶ οὐδ' αὐτῇ σὺ ἀκόπως διαμενεῖς. Εἰς αὐτὴν τὴν ἐρημον Ἰθρίας καὶ μᾶλλον τοῦ ὄρους Ἄθω εὗρεν ἀνάπαυσιν ἢ ἐκκλησία ἀπὸ τὰς στάσεις τῶν αἰρετικῶν, κρατοῦσα ἐκεῖσε τὰ ὀρθὰ δόγματα, ἦτοι τὰ ἀρχαῖα καὶ μέσα καὶ τὰ ἐξύστερον ἀπὸ τὰ ζιζάνια τοῦ ἐχθροῦ ὅτι ἢ Ἰθρία οὐδέποτε ἀπέστη τοῦ ὀρθοῦ δόγματος. Συγχρόνως οὖν ἢ Ἰθρία καὶ τὸ ὄρος Ἄθω ἐπὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἐφωτίσθησαν ὁμοῦ ὡς κληρὸς τῆς Θεοτόκου ὅτε ὁ μέγας Κωνσταντίνος ἐν τῷ ὄρει Ἄθω ἀνήγειρε τρεῖς ναοὺς μεγίστους ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου, ἓνα μὲν ἐν τῷ Βατοπεδίῳ, δεύτερον ἐν τῷ Κλημεντος λιμένι (τῶν Ἰθρίων) καὶ τρίτον τὸν ἐν τῷ Συνακτικῷ ναῷ τοῦ Πρωτάτου, καὶ μοναχοὺς ἐν αὐτοῖς ἐγκατέκτισε, τὴν δὲ καλουμένην τὸ πάλαι Πάνορμον, πολίχνιον, ἀντὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος ναὸν ἱερὸν τῷ τοῦ Πρωτάτου ὁμοίον ἀνεγείρας, Παρθένους ἱεράς ἐν αὐτῷ ἐγκατέκτισεν, ὅθεν καὶ Ἰερισσὸν αὐτὴν ἐκάλεσεν, εὗρων τὸν ἀγιώτατον ἐπίσκοπον Μακάριον ἐν αὐτῇ.

3. τοῦτο      6. λέγεται      7. κηρύσσεται      19. ταῦτα      23. ἀρετικῶν  
25. οὐδὲ ποτὲ      31. ἐγκατέκτισε      34. ἐγκατέκτισεν

Ὅτι καὶ ἐν Βυζαντίῳ τρεῖς ναοὺς κατὰ πρόωτον ἠικοδόμησεν οὐκ εἰς ἁγίων ὀνόματα, ἀλλὰ Σοφίας λόγου Θεοῦ τὸν ἕνα· πρῶτος γὰρ αὐτὸς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Σοφίας θροονικὸν ξυλόστευον ἔκτισεν· εἶτα τὸν τῆς ἁγίας Δυναμείως, ἦτοι τῆς πανσθενοῦς τοῦ ὑψίστου Δυναμείως, καὶ τρίτον τὸν τῆς ἁγίας Κίρηνης, οὐχὶ τῆς μάρτυρος ἀλλὰ τῆς τοῦ α. 75 Θεοῦ εἰρήνης τῆς πάντα νοῦν ὑπερεχούσης, καὶ πάντα θεαρέστως καὶ ὁπρεπόντως ἐποίησεν.

Ὁ δὲ δόσις Νελλος ὁ Μυροβλύτης περὶ τοῦ ὄρους Ἄθω εἶπεν, ὅτι ἐν τοῖς χρόνοις τῶν εἰδωλολατρῶν οἱ οἰκήτορες τοῦ ὄρους Ἄθω εἰς βασιλικὴν ὄργην Θεοῦ παραχωρήσει ὑπέπεσον, καὶ οἱ μὲν ἐφονεύθησαν, οἱ δὲ διεσκορπίσθησαν, ἡ δὲ Θεοτόκος ἠγάπησατο αὐτὸ παρὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ὡς κληρὸν αὐτῆς δεδομένον, καὶ ἐκριζώσασα τὰς ἀκάνθους καὶ τριβόλους τῆς γῆς, ἦτοι τοὺς ἀσεβεῖς οἰκήτορας πρώην, ἠικοδόμησε πύργους, καὶ ἐκέλευσε κήπον καὶ πρασίδια φυτεῦσαι μέσον τῶν πύργων, ἵνα βλαστάνωσι τοὺς καρποὺς τῆς σωτηρίας· καὶ ὄρισεν ἵνα συναχθῶσιν ἄνθρωποι ἐργάζεσθαι τοὺς κήπους αὐτῆς, οὐχὶ ἄνδρες ἰσχυροὶ καὶ πλοῦσοι ῥωμαεῖοι, ἀλλὰ ἀσθενεῖς, χωλοὶ, κολλοὶ, τυφλοὶ, παραλυτικοὶ, λελωδημένοι, γυμνοὶ, δυστυχεῖς, ἄποροι, ἦτοι οἱ παντοίαις ἁμαρτίαις ἐν τῷ κόσμῳ περιπεσόντες, καὶ λαμβάνειν τὴν ἴασιν αὐτῶν ψυχῆς καὶ σώματος καὶ δουλεύειν τῷ Θεῷ ὀλοφύχως ἐν καρδίᾳ κα- 20 θαρᾷ καὶ πνεύματι ταπεινώσεως, ἐν τῇ προσκαίρῳ ζωῇ ταύτῃ καὶ μετὰ τὴν ἀνάλυσιν κληρονομήσωσι ζωὴν τὴν αἰώνιον.

## 4.

**Περὶ τοῦ κλήρου τῆς Θεοτόκου Ἄθω\*.**

Ἐν τῷ Βίῳ τοῦ δόσιου πατρὸς ἡμῶν Πέτρου τοῦ Ἀθωνίτου ταῦτα φαίνονται γεγραμμένα ὅτι εἶπεν ἡ κυρία Θεοτόκος τῷ Πέτρῳ περὶ τοῦ ὄρους Ἄθω·

25

«Ὁ δόσις Πέτρος πλέων ἐν τῷ πλοίῳ τοῦ ἐλθεῖν ἐν τῷ Ὄρει, ἐν ἡσυχίᾳ τινὶ τόπῳ προσορμισθέντος τοῦ πλοίου, καὶ μικροῦ μετα-

\* Περιλαμβάνονται ἐν σελ. 75-77 τοῦ ὑπ' ἀρ. 282 κώδικος τῆς ἐν Ἁγίῳ ὄρει μονῆς τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, ἐξ οὗ ἐξεγράφη τῷ 1895 ὑπὸ τοῦ συνοδοῦντος με εἰς τὸ Ἅγιον ὄρος κ. Ἄδων. Ἀδακμαντίου, ἀντιδελφὸν ὑπ' ἐμοῦ.

σχῶν ὕπνου, ὁρᾷ τὴν πανάχραντον Θεοτόκον μετὰ τινος ὑπερβαλλού-  
 σης αἰγλῆς φαείνας καὶ τὸν μέγαν Νικόλαον αἰδοῖ καὶ φόβῳ καὶ  
 σ. 76 «συστολῇ ἢ πλησιάζοντα καὶ ἱκετικῶς λέγοντα αὐτῇ· Δέσποινα τοῦ  
 «παντός καὶ κυρία, ἐπεὶ περὶ τὸν δοῦλόν σου τούτον τῆς χαλεπῆς ἐκεί-  
 ης τῆς αἰχμαλωσίας ἐλευθερώσαι ἠθέλησας, δυσωπήθητι ὑποδείξαι τούτῳ  
 «καὶ τόπον, ἐν ᾧ τὸν ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς αὐτοῦ διατελέσει· χρόνον, τὰ  
 «φύλλα τῆς θεῆς διαπράττων. Στραφεῖσα δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ Θεοτόκος  
 «φασί·

### Λόγοι τῆς Θεοτόκου πρὸς τὸν Πέτρον.

« Ἐν τῷ ὄρει τοῦ Ἄθω ἔσται ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ, ὅπερ εἶληφα εἰς  
 10 «κλήρον ἐμὸν, αἰτησαμένη παρὰ τοῦ υἱοῦ μου καὶ θεοῦ μου, ὅπως οἱ  
 «τῶν κοσμικῶν ἀναχωροῦντες συγχύσασιν καὶ τῶν πνευματικῶν ὅσα δύ-  
 «νάμει ἀντεγόμενοι καὶ τὸ ἐμὸν ἐν ἀληθείᾳ καὶ πίστει διαθέσει ψυχῆς  
 «ἐπιχαλούμενοι ὄνομα τῆν τε παροῦσαν ζωὴν ἀμέριμνοι διανύωσι καὶ  
 «τὴν μέλλουσαν δι' ἔργων θεαρέστων κληρονομήσωσι. Πάνυ γὰρ ἐπιτερ-  
 15 «πῶς ἔχω τούτου, καὶ λίαν μου τὸ πνεῦμα ἐπ' αὐτῇ ἐπευφραίνεται·  
 «καὶ γὰρ σαφῶς οἶδα, ὅτι ἔσται ποτὲ ὅτε πλησθήσεται τοῦ τάγματος  
 «τῶν μοναχῶν ἀπ' ἄκρων ἕως ἄκρων αὐτοῦ καὶ τὸ ἔλεος τοῦ ἐμοῦ υἱοῦ  
 «καὶ θεοῦ (εἰ γὰρ καὶ αὐτοὶ τῶν σωτηρίων ἐντολῶν ἀντέχονται) εἰς τὸν  
 «σύμπαντα αἰῶνα ἀπ' αὐτῶν οὐ διασκεδασθήσεται· καὶ πλατυνώσεται  
 20 «ἐπὶ νότου καὶ βορρᾶ τοῦ εἰρημένου Ὀρους, καὶ κατακυριεύσασιν αὐτοῦ  
 «ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης· καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐν πάσῃ τῇ ὑψη-  
 «λίῳ περιδόξητον θήσῃ, καὶ τῶν διακαρτερούντων ἐν αὐτῷ ὑπερασπιῶ·».

Ἀρκούντως ἀποδείξαντες περὶ τοῦ ὄρους Ἄθω ὅτι κλήρος τῆς Θεο-  
 τόκου ἐδόθη αὐτῇ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, ἔπεται· γὰρ  
 25 ἀποδειχθῆ καὶ πῶς καὶ πότε ἀπεκληρώθη αὐτῇ, ὡς εἰς πολλὰ σωζόμενα  
 σ. 77 «χειρόγραφα βιβλία εὕρισκται γεγραμμένον ἐν τε τῇ Ἱερᾷ μονῇ  
 Βατοπεδίου, ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Σκήτεως τῆς Ἁγίας Ἀννης, ἐν τῇ  
 Φιλοθέου, Κωνσταμονίτου, Σταυρονικήτα, ἐν διαφόροις ἄλλαις μοναῖς,  
 σκήταις καὶ κελλία. Ἐν δὲ τῇ τοῦ Ζωγράφου εὕρισκται ἐν τύποις εἰς  
 30 βιβλίον τετυπωμένον σθλαβιττί· ὡσαύτως καὶ εἰς Λακιχὴν, Οὐγγροβλα-

4. δοῦλον

13. παροῦσαν

17. ἕως

21. ἕως

24. ἔπεται

27. Βατοπαιδίου

χικτὴν διαλέκτον εἶδομεν ἐν τύποις βίβλων ἑμπεριέχον αὐτὸ ἀπαράλλάκτως. Δύλον δὲ, ὅτι τὰ παλαιὰ χειρόγραφα πρῶτα τῶν τετυπωμένων διὰ πιστηρίων εἰσὶν ὁ γὰρ τύπος ὕστερον ἐφευρέθη.

Οἶδα ὅμως ὅτι εἰς αὐτὸ οἱ πολλοὶ ἀπιστοῦσι, καὶ μάλιστα οἱ ἐλλόγημοι· ἀλλ' ἡμεῖς φησὶν ὁ Ἀπόστολος, διὰ πίστεως περιπατοῦμεν, οὐ ἂν διὰ εἴδους· παῖς γὰρ τολμίας ἤθελε συρράφει ψευδῶς μίαν τοιαύτην βιβλίαν· Ἄμην, εἰς αὐτὰ ἀπιστοῦμεν, θέλει ἀπιστοῦμεν καὶ εἰς τὰς θείας Γραφάς. Καὶ ἰδοὺ βλέπομεν, ὅτι ἐξεδόθη βίβλος ἀνατρέπουσα τὴν εἰς τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου εἰσοδόν, καὶ δώδεκα ἔτι, ἐν αὐτῇ, μείναςαν τρεφομένην διὰ χειρὸς ἀγγέλου, ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν ἁγίαν αὐτῆς μετά- 10 στασιν, ἀρπαγὴν διὰ νεφελῶν τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων, εἰς τὴν κηδεῖαν αὐτῆς καὶ τὴν εἰς τὸν Ἡωμᾶν δόσιν τῆς ἀκηράτου αὐτῆς ζώνης· εὐρίσκοντες ἀφορμὴν οἱ θέλοντες ἀφορμὴν προξενεῖν ἀπιστίας οὐ μόνον τῶν θαυμάτων ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν θείων Γραφῶν καὶ συγγραφῶν τῶν θεσπεσίων, ὡς μὴ γνωσκόντων ἀντίποδας, καὶ κίνησιν γῆς, μεγέθη 15 ἀστέρων, σελήνης δορυφορίαν, νέου κόσμου εὕρεσιν καὶ οὐρανίων σωμαμάτων κατοικήσιν, καὶ τὸ αὐτόματον δοξαζόντων εἰς τὸ «Ἐἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἔστι θεός· ἀθλίως ἐπ' ἀπωλείᾳ ψυχῶν καὶ σωμαμάτων καταντησάντων» καὶ εἰς τὸ «Φάγωμεν καὶ πίωμεν· αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν· ἀκοσχοποῦντα». 20

## 5.

## Περὶ β' καὶ γ' αἰῶνος\*.

Τὰ ἐν τῇ β' καὶ γ' αἰῶνι συμβάντα εἰς τὸ ὄρος Ἄθω οὐδεμίαν ἐγγραφὴν ἀκριβῆ ἀπόδειξιν ἔχομεν σημειῶσαι, καθότι Μαξιμιανὸς καὶ Διοκλήτιανὸς, οἱ τύραννοι τῶν Χριστιανῶν, καὶ ἄλλοι διόνται· ἕκαιον τὰς χριστιανικὰς βίβλους καὶ ὑπεμνήματα, οἱ δὲ πιστοὶ πανταχόθεν ἐδιώ-

\* Περιληφθέντα ἐν π. 83-85 τοῦ ὑπ' ἄρ. 282 κώδικος τῆς ἐν Ἁγίῳ βραβύλων Ἁγίου Παντελεήμονος, ἐξ οὗ ἐξεργάσθη τῇ 1895 ὑπὸ τοῦ συνοδοῦντός με εἰς τὸ Ἄγιον ὄρος τότε μὲν φοιτητοῦ τῆς φιλολογίας, νῦν δὲ σχολάρχου ἐν Ἀθῆναις κ. Βασιλείου Καργαδοῦρη, ἀντιδελφῆν ὑπ' ἑμοῦ.

κοντο ὅθεν τὰ τοιαῦτα ὑπομνήματα ἐξέλιπον. (Ὁ τοῦ Καρακάλλου μνη-  
 νης ἀναποδείκτως ἐκ παραδόσεως ἔχουσιν, ὅτι ἡ ἁγία ὀσιομάρτυς  
 Πικρασκευὴ διὰ θαύματος ἐπεισε τὸν βασιλέα Ῥώμης Ἀντώνιον τὸν  
 Καρακάλλον πιστεῦσαι τῷ θεῷ καὶ ὅτι νὰ ἐκτίσει τὴν μονὴν ταύτην, ἀλλ'  
 ὁ ἀνύπαρκτος φαίνεται, καθ' ὅτι Νικόλαος Καρακαλᾶς εὐρίσκεται ὁ ταύ-  
 τῆς κτίσις \* κατὰ τὸν Θεοδώρητον καὶ μάλιστα ἐν ταῖς ἱστορίαις οὐ  
 φαίνεται πρὸ τοῦ Κωνσταντίνου ἕτερος βασιλεὺς κτίσαι μονὰς οὔτε  
 ἐν τῷ Ὄρει οὔτε ἀλλαχοῦ ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰουλιανὸς τὰς παρὰ τοῦ  
 Κωνσταντίνου δημευθεῖσας κατέστρεψεν.

### Τὰ ὅσα περὶ τὸν δ'. αἰῶνα.

Φαίνεται εἰς τὸ 7' κεφάλαιον τῆς Ἀποκαλύψεως Ἰωάννου τοῦ  
 Θεολόγου, ὅτι ὅτε τὸ ἀρνίον (Ἰησοῦς Χριστός) «ἤνοιξε τὴν α'. σφρα-  
 γίδα, ἐξῆλθεν ἵππος λευκός καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων τόξον  
 «λευκόν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος καὶ ἐξῆλθε νικῶν», ὅπερ δηλοῖ  
 κατὰ ἱεροῦς θεολόγους ἐρμηνευτὰς τὸ ἀποστολικὸν κήρυγμα τὸ διὰ  
 15 θαυμάτων ἐξασιῶν ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ διαδοθὲν ἐν τῷ α'. αἰῶνι  
 «εἶτα ἐξῆλθεν ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθήμενῳ ἐπ' αὐτῷ ἐδόθη αὐτῷ  
 «λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάξωσι, καὶ  
 «ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη» τοῦτο δηλοῖ τὰ ἀθλα τῶν ἁγίων  
 20 μαρτύρων τὰ κατὰ τὸν δ'. καὶ γ'. αἰῶνα, ἥ καθὼς ὁ Κύριος εἶπεν  
 «οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ μάχαιραν ἦλθον γὰρ  
 «διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς  
 «μητρὸς αὐτῆς καὶ νόμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς» καὶ ἐχθροὶ τοῦ  
 «ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ Ματθ. 1', 31 καὶ παραδώσει ἀδελφός  
 «ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον κτλ.» καὶ αὐτὰ ἐπράχθησαν  
 25 ἄχρι τοῦ Κωνσταντίνου, ὅτε ἡ εὐτέθεια πανταχοῦ ἐλαμψε. Τότε ὁ μέ-  
 γας Κωνσταντίνος ἔπεμψε τὸν αὐγουστάλιον Ἀρτέμιον τὸν ἐπὶ Ἰου-  
 λιανοῦ ἀθλήσαντα, καὶ ἐκόμισε τὰ λείψανα τῶν ἁγίων ἀποστόλων  
 Λουκᾶ καὶ Τιμοθέου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Τότε εὐρίσκεται ἐν παλαιοῖς ὑπομνήμασιν ὅτι ἐρχόμενος ἐπέρασεν  
 30 ἀπὸ τὸ ὄρος τοῦ Ἄθω.

\* Ἡρδλ. Νέου Ἑλληνομνήμωνος Τόμ. Η' σ. 236 κ. ε.



« Ἰὼτα ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν ψ'· καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας καὶ ὁ  
 « καθήμενος ἐπ' αὐτῷ ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἤκουσα φωνήν  
 « νὴν λέγουσαν· χαίρις σίτου δηναρίου καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῆς δηνα-  
 « ρίου, καὶ τὸ ἔλαιον καὶ οἶνον μὴ ἀδικήσης». Ὁ μέλας ἵππος κατὰ  
 τοὺς ἱεροὺς ἐρημιευτὰς παρεικάζει τὸ μοναδικὸν ἐπάγγελμα, τὸ ὁποῖον ἡ  
 μετὰ παύσιν τοῦ διωγμοῦ ἐπλατόνθη πανταχοῦ, καὶ ἰδρύθησαν μονα-  
 στήρια καὶ ἱερά καταγώγια· καὶ τὸ μοναχικὸν τάγμα ἐπληθύνθη, καὶ  
 ἐπλησε τὰ ἀνατολικά μᾶλλον μέρη Παλαιστίνης, Αἰγύπτου Σινᾶ, Λι-  
 βύης, Θηβαΐδος, καὶ τὰ ἐσπέρια Ἑλλησπόντου, Ὀλύμπου, Θράκης,  
 Προποντίδος καὶ ἄλλοι· Ῥώμης πάντα τὰ εὐρωπαϊκὰ μέρη. Διχρεῖτο 10  
 δὲ εἰς τρία μέρη, εἰς χοίνικα (μέτρον σίτου) ἑνὸς δηναρίου (ἀργυρίου)  
 τιμῆν, ὅπερ ἔγλοι τὸ πρῶτον τάγμα τῶν ἐρημιτῶν μεγάλων ὁσίων πα-  
 τέρων, Παύλου τοῦ Θηβαίου, Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου, Εὐθυμίου, Ὀνου-  
 φρίου, Παχωμίου || καὶ λοιπῶν ἐρημιτῶν ὁσίων τὰ πλήθη· ὅτε γὰρ ο. κ.  
 ὁ ὁσῖος Δανιὴλ ὁ τῆς Σκῆτews ἀνάβη, εἰς τὴν Σκῆτιν Θηβαΐδος εἰς τὴν 15  
 μνήμην τοῦ ὁσίου Ἀπολλῶ, ἐξήλθοσαν οἱ πατέρες εἰς προῦπάντη-  
 σιν αὐτοῦ ἀπὸ ἐπτὰ σημεῖα τὸν ἀριθμὸν χιλιάδες πέντε, καὶ ἐωρῶντο  
 ἠπλωμένοι ἰστάμενοι ἐν τῇ ἄμμῳ ὡς ἄγγελοι θεοῦ μετὰ τάξιν, περιμέ-  
 νοντες μετὰ φόβον τὸν ὁσῖον Δανιὴλ, οἱ μὲν ὑποστρώνοντες τὰ ῥάσα  
 αὐτῶν ἐμπροσθέν του ὡς οἱ Ἀπόστολοι τῷ Χριστῷ, οἱ δὲ τὰ κουκού- 20  
 λια αὐτῶν κλαδιφοροῦντες καὶ ἔρρεον τὰ δάκρυα αὐτῶν ὡς βροσίς.  
 Ὁ δὲ πρῶτος αὐτῶν ἐρχόμενος ἐπροσκύνησεν ἐπτάκις ἕως τοῦ ἐλθεῖν  
 πρὸς τὸν γέροντα, καὶ ἀσπασάμενος, οὐκ εἰσῆλθεν ὁ Δανιὴλ μείναι εἰς  
 τὴν ἐορτήν, οὔτε φαγεῖν, ἀλλὰ προτραπείς ἐλάλησε πρὸς ὠφέλειαν  
 τῶν ἀδελφῶν ἐν τῇ ἄμμῳ, εἰπὼν ταῦτα· « Ἀδελφοί, ἐὰν ποθῆτε τὴν 25  
 σωτηρίαν σας, καταπιασθῆτε τὴν ἀκτιμοσύνην καὶ σιωπήν, ὅτι εἰς  
 αὐτὰς τὰς δύο ἀρετὰς κρέματα· ὅλη ἡ πολιτεία τῶν μοναχῶν καὶ πάν-  
 τες ἀκούσαντες ἐκλαυσαν.

Τοιαύτη ἦτον ἡ ὑψηλὴ πολιτεία τῶν θεσπεσίων ἐκείνων πα-  
 τέρων.

36

1. σφραγίδα      5. χοίνιξ      6. παύσιν      17. ἐωρῶντο      22. ἕως  
 25. ποθῆτε      27. δέω

## 6.

**Τὰ ὄσα ἀπὸ τοῦ γ'. καὶ δ'. αἰῶνος  
ἄχρι τοῦ ὀγδόου καὶ ἡμισυ συμβάντα  
ἐν τῷ ὄρει τοῦ Ἄθω\*.**

Τὰ ὄσα μετὰ τὴν οἰκοδομὴν τῆς μονῆς Βατοπεδίου ἄχρι τοῦ 850 ἔτους ἐσυνέβησαν εἰς τὸ Ὅρος μένουσιν ἀμνημόνευτα. Ὅτι δὲ καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου, Ἡρακλείου, Λέοντος Κόνωνος, Θεοφίλου καὶ Μιχαὴλ οἱ βάρβαροι, καταδραμόντες τὴν Ἀνατολὴν καὶ νήσους Λιβύην, Ἰσπανίαν καὶ ἕως εἰς αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐλθόντες ἐπολιόρκουν αὐτήν, ἤρχοντο καὶ εἰς τὸ Ὅρος καὶ ἐφόνευον τοὺς ἀσκητὰς, ὡς φαίνεται εἰς τὰ ὑπομνήματα. Δῆλον ὅθεν καὶ τὰ μοναστήρια ἐρημιωθέντα ὡς καὶ ἡ τοῦ Βατοπεδίου παρὰ τοῦ Νισσούρων, τυράννου Κρήτης. Καὶ οἱ μοναχοὶ ἐκρύπτοντο φοβούμενοι, ὡς  
10 εἰς τὸν Βίον τοῦ ὁσίου Εὐθύμιου τοῦ νέου καὶ Ἀθανασίου φαίνεται ἄχρις οὗ Νικηφόρος ὁ ἀείμνηστος Φωκᾶς, ἐλευθερώσας τὴν Κρήτην ἀπὸ τοῦ βαρβάρου, οἱ μοναχοὶ τοῦ Ὁρους ἤρχισαν νὰ ἡσυχάζωσι, καὶ ἤρξαντο αἱ μοναὶ ἀνεγείρεσθαι, καὶ συνήχθησαν μοναχοὶ εἰς τὸ Ὅρος οἰκοῦντες.

**Τὰ κατὰ τὸν ὀγδοὸν καὶ ἡμισυ αἰῶνα.**

15 Κατὰ τὸ ὀκτακοσιοστὸν πεντηκοστὸν ἔτος συγχρόνως ὅτε ἡ Ῥωσσία ἐδέχθη τὸν χριστιανισμόν ἄρχισε καὶ τὸ ὄρος Ἄθω αὐξάνεσθαι καὶ πληθύνεσθαι ἀπὸ μοναχῶν διὰ τὴν εἰς τὰ ἀνατολικά μέρη καταδρομὴν τῶν βαρβάρων, ὡς προεγράψαμεν, ὅτε καὶ ὁ ὁσιος Εὐθύμιος ἐλθὼν ἠσύχασεν ἐν τῷ ὄρει. Ἐἶτα ἀπελθόντες μετὰ τοῦ Ἰωσήφ καὶ

\* Περιλαμβάνεται ἐν σ. 96-97 τοῦ ὑπ' ἀρ. 282 κώδικος τῆς ἐν Ἁγίῳ ὄρει μονῆς Ἁγίου Παννελείμονος, ἐξ οὗ ἐξεγράφη τῷ 1895 ὑπὸ τοῦ συνοδοῦντός με εἰς τὸ Ἄγιον ὄρος κ. Ἀδχμ. Ἀδαμαντίου, ἀντιβληθὲν ὑπ' ἐμοῦ.

1 (καὶ 8). Βατοπεδίου 5. Ἰσπανίαν 6. ἐπολιόρκοιεν  
12. ἤρχοντο 16. ἄρχοντο

Ἰωάννου τοῦ Κολοβῶς εἰς τὴν νήσον τῶν Νέων ἁγίου Εὐστρατίου καὶ ὑποστρέφαντες, ὁ Κολοβὸς Ἰωάννης ἔκτισε μονὴν, εἰς τὰ Σιδηροκαύσια. Καὶ ἐπειδὴ τότε διὰ τὰς καταδρομὰς τῶν Ἀγαρηνηῶν τὰ παραθαλάσσια μέρη ἐκουρσεύοντο, καὶ τὸ ἥμερος τοῦ ὄρους τὸ πέραν τῆς σ. 97 μονῆς τοῦ Ζυγοῦ εὐρίσκετο ἀκατοίκητον, ὁ Κολοβὸς Ἰωάννης διὰ τὰ 5 πλατύνῃ τὰ ὄρια τῆς μονῆς του, ἐλθὼν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Βασίλειον, ἐζήτησε τὰ πεδινὰ μέρη τοῦ Ἄθω εἰς νομὴν τῶν ζώων, οὐχὶ δὲ καὶ ὄλον τὰ ὄρος, ὡς οὐκ ὀρθῶς καὶ Θεοδώρητος ὑπενόησε, καὶ τοῦ ἐδόθη συγγιλιῶδες χρυσόβουλλον, οὗ ἡ ἀρχὴ...

## 7.

## [Αἱ πρώται μοναὶ τοῦ Ἁγίου ὄρους]\*.

Ὅτε λοιπὸν ἐψυχράνθη ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν, καὶ ἡ ἁμαρτία τῆς 10 ἀκαθαρσίας ἔλαβε χώραν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς, καὶ ὁ παράκλητος ὁ κατέχων (ἐμποδιζὼν) τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ διὰ τῶν θαυμασίων ὅπου οἱ ἀληθεῖς Χριστιανοὶ ἐτέλουν, ἤρθη ἐκ μέσου κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, ὅτι τὸ φῶς δὲν συγκοινωνεῖ μὲ τὸ σκότος τῆς ἁμαρτίας, τότε παραχωροῦντος τοῦ θεοῦ (τῆς θείας χάριτος) ἐπροχώρησεν ὁ Σατανᾶς, 15 καὶ ἤπλωσε τὴν πλάνην τῆς ἀσεβείας διὰ τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἁμαρτίας. Μωάμεθ, ὃς ὄλος ἁμαρτία καὶ ἀκαθαρσία σαρκικῆ ἐγένετο, ὡς πασίδηλον, καὶ διὰ τῶν ὀπαδῶν καὶ διαδόχων αὐτοῦ ἐδιώκετο ἡ εὐσέβεια πανταχόθεν. Ὅθεν τὰ ἀσκητήρια καὶ ἱερά καταγόνια τῶν μοναστῶν τῶν ἐν Παλαιστίνῃ, 2, Αἰγύπτῳ, Λιβύῃ καὶ ἀνατολικῇ χώρᾳ κατηδαφίζοντο καὶ ἐρημοῦντο καὶ οἱ μοναχοὶ διωκόμενοι κατέφευγον εἰς διάφορα μέρη τῆς χριστιανικῆς ἐπικρατείας. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖσε τὸν αὐτὸν διωγμὸν ἐκίνησαν οἱ εἰκονοκλάσται κατὰ τῶν μοναχῶν. Τότε ἤρξατο καὶ τὸ ὄρος Ἄθω πληροῦσθαι μοναχῶν, τὸ ὅποιον γαί παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου πρῶτον κατωκίσθη ἀπὸ μοναχοῦς, ὡς τὰ ἱστορικὰ 25

\* Περιλαμβάνεται ἐν σ. 46-48 τοῦ ὅπ' 282 κώδικος τῆς ἐν Ἁγίῳ Ἐρει μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος, ἐξ οὗ ἐξεγράφη τῷ 1896 ὑπὸ τοῦ συνοδοῦντός με εἰς τὰ Ἁγίον ὄρος κ. Ἀδαμ. Ἀδαμαντίου, ἀντιδελθὲν ὅπ' ἐμοῦ.

8. Θεοδώρητος; 9. Συγγιλιῶδες; 16. τοῦ τοῦ 17. ἁμαρτία καὶ ἀκαθαρσία σαρκικῆ 21. διωκόμενοι

δηλοῦσιν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος τρεῖς ναοὺς μεγίστους ἐν τῷ Ὄρει ἀνίγει-  
 17 ρεν ἢ καὶ ἐν τῇ πάλαι Πάνοριον καλουμένη τῷ πολίχνιον, τὸν ναὸν  
 καὶ βωμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος κρημνίσας, ναὸν ἱερὸν ἤγειρε, καὶ παρθέ-  
 νους ἱεράς ἐν αὐτῇ νεωκόρους κατέστησεν καὶ κατήκισεν, ἐξ ὧν καὶ  
 5 Ἱερισσὸς ἐκλήθη, ἀντὶ Ἀπολλωνιάδος διὰ τὸν ἐν αὐτῇ βωμὸν τοῦ Ἀ-  
 πόλλωνος, ἐκ τῶν ἱερίδων παρθένων τὴν κλησιν λαβόντας· ὅθεν καὶ ὁ  
 ταύτης ἐπίσκοπος Ἱερισσοῦ ὑπογράφεται. Τότε καὶ ὁ ἀνδριάς τοῦ  
 Ἀθῆου Διὸς ὁ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους κατεστράφη. Ἄλλ' ὕστε-  
 ρον μετὰ ἔτη πεντήκοντα καὶ πρὸς, μετὰ 31 ἔτη τοῦ Κωνσταντίνου βα-  
 10 σιλείας καὶ Κωνσταντίνου υἱοῦ αὐτοῦ ἔτη 24, ἦτο· μετὰ 56 χρόνους,  
 βασιλεύσας Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης, ζῆλον ἀσεβῆ λαβὼν διὰ τὴν  
 καθαιρέσιν τῶν εἰδωλικῶν βωμῶν καὶ τοῦ Ἀθῆου Διὸς, διερχόμενος  
 Μακεδονίαν, ἀποστείλας εἰς τὸ Ὄρος, τοὺς μὲν ἱεροὺς ναοὺς κατηδά-  
 15 φισε, τοὺς δὲ βωμοὺς ἀνίγειρε βουλόμενος στήσαι τὰ μαντεῖα καὶ χρη-  
 σμολόγια τῶν δαιμόνων ὡς πρότερον. Τότε καὶ τὸν ἐπίσκοπον Ἀρε-  
 θουσῶν, πόλεως τῆς μεταξὺ Στρυμόνος ποταμοῦ (Μαρμάρη) καὶ Στρυ-  
 μονιακοῦ κόλπου καὶ Ρενδίνης κειμένης (Οἰσύμης τὸ πάλης) τὸν ἁγι-  
 ον ἱερομάρτυρα Μάρκον ὡς καθαιρέτην τῶν εἰδωλικῶν ναῶν καὶ Κύ-  
 ριλλον τὸν διάκονον ὡς συντρέψαντα τὰ ξόανα μαρτυρικῆ πολυωδύνη  
 20 θανάτῳ ἀπέκτεινεν. Ἐμείναν δὲ οἱ ἱεροὶ ναοὶ ἐρείπια ἄχρι τοῦ Μεγά-  
 λου Θεοδοσίου, ὅστις διὰ τὴν παραδόξως γινομένην θαυματουργίαν τῆς  
 Θεοτόκου εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Ἀρκάδιου, ἀποστείλας ἀνίγειρεν ἐκ βάθρων  
 τὴν μονὴν τοῦ Βατοπεδίου. Ἦν τούτοις τοῖς χρόνοις καὶ δύο ὄσιοι,  
 Βαρνάβας καὶ Σουμεὼν οἱ ἐξ Ἀθηνῶν, οἱ κτίτορες τῆς ἐν Τραπεζοῦντι  
 25 μονῆς τῆς Θεοτόκου Μελαῖ, κατὰ Μακεδονίαν ὄδεύοντες, ἔφθασαν εἰς  
 48 Θεσσαλονίκην, ἢ ὑπήντησαν μοναχὸν τινα Βατοπεδινὸν, ὀνόματι Λά-  
 ζαρον, καὶ παρὰ τοῦ ὁποίου ὁδηγηθέντες ἦλθον εἰς τὸ Ὄρος, καὶ  
 περιῆλθον τὰ μοναστήρια, ὡς φαίνεται εἰς τὸν σωζόμενον αὐτῶν Βίον  
 30 ἑλληνιστί καὶ ἀπλοῦστί· ἐκ τοῦ ὁποίου Βίου ἀποδεικνύεται σαφέστατα ἡ  
 ἀρχαιότης τῆς οἰκίσεως τοῦ Ὄρους. Τότε καὶ ἡ εὐσεβεστάτη βασιλεῖς  
 Πουλγερία ἔκτισε τὰς δύο μονὰς ἐν τῷ Ὄρει, τὴν τοῦ ὁσίου Ἑσφι-  
 γμένου καὶ τὴν Ἐηροποτάμου, ἣν ὁ μοναχὸς Στέφανος τὸ πρῶτον ἐν τῷ  
 49 ἰγ' τῆς βασιλείας τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἀνίγειρεν εἰς τιμὴν τῆς

2. καλουμένη	4. κατήκισεν	5. ἐκλήθη	αὐτῷ
13-14. κατηδάφησε	14. βουλόμενος	μαντεῖα	16-17. Στρυμόνος
19. πολυωδύνη	24. Σιαιών	28. εἰς τὸ	29. Ἑλληνιστί

Εισόδου τῆς Θεοτόκου ἐν τῷ χώρῳ ἑ. τοῦ Ἀπόλλωνος βωμοῦ ὑψοῦτο, ὡς φαίνεται ἐν παλαιῷ ὑπόμνηματι μεμβράνης.

Πρὸς τούτοις εὐρίσκεται εἰς παλαιὸν ὑπόμνημα, ὅτι καὶ ἐν ἔτει 868 ἐπὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου τοῦ Μακεδόνοιο ὁ μαθητὴς τοῦ ὁσίου Λουκᾶ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Θάσῳ ἀσκήσαντος, Ξενοφῶν καλούμενος, μετὰ ἃ τὴν κοίμησιν τοῦ γέροντός του ἦλθεν εἰς τὸ Ὅρος καὶ ἠσύχασεν εἰς τὰ ὄρια τῆς μονῆς Φιλοθέου. Καὶ ἡ μονὴ δὲ τοῦ Κουτλουμουσίου, εὐρίσκεται ὁ ταύτης ἡγούμενος Γαβριὴλ ὑποσημειούμενος εἰς παλαιὸν μεμβράνιον ὑπόμνημα κατὰ τὸ ἔτος 988, σωζόμενον ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ζωγράφου, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπόμνημα φέρεται καὶ ἡ μονὴ τοῦ Ζωγράφου συνορεύουσα τοῦ μονηδρίου Ξηροκάστρου, καὶ ὁ ταύτης ἡγούμενος Μακάριος ὑποσημειούμενος καὶ ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως (ἀρχὴ Κωνσταντινουπόλεως).

## 8.

## "Ὅσας καταδρομὰς ὑπέστη τὸ Ἅγιον Ὅρος\*.

Μετὰ τὴν τοῦ παραδάτου Ἰουλιανοῦ καταδρομὴν καὶ ἐν τοῖς χρόνοις Ἡρακλείου βασιλείας, ὅτε ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀράβων Χαγάνος σ. 50 κατέδραμε τὴν Θράκην καὶ ἐρήμωσε τὰς πόλεις Ἡράκλειαν καὶ 16 Ἀδριανούπολιν καὶ Μακεδονίαν ὅλην, ἐνωθεὶς μετὰ τοῦ Σαρδάρου, ὅτε καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις ἐπολιορκεῖτο κινδυνεύουσα, τότε καὶ αἱ μοναὶ τοῦ Ἑλλήσποντου, Μονηθῶν καὶ Ἄθωνος κατερρημώθησαν. Μετὰ ταῦτα δὲ καὶ οἱ τοῦ Μωάμεθ διάδοχοι Σουλταϊμάν καὶ Ὅμαρ καὶ 20 Ἰζήθ Ἀραψὶ κατέδραμον τὰς νήσους καὶ Ἑλλήσποντον, καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπολέμουν, καὶ ὅλην τὴν Λιβύην καὶ Σικελίαν καὶ Ἰσπανίαν ἐξούλωσαν. Τότε καὶ τὸ Ὅρος ὑπ' αὐτῶν κατερρημώθη. Ὅθεν εἰς τοὺς χρόνους τῶν εἰκονομάχων ἠσυχασταὶ εὐρίσκοντο κατὰ μέρη. Ὅτε καὶ ὁ ὁσιος Πέτρος ἐλθὼν ἠσύχασεν ἐν τοῖς χρόνοις τῶν 25 εἰκονομάχων βασιλέων τοῦ ὁποίου κανόνα ἐσύνθεσεν. Ἰωσήφ ὁ ὕμνο-

\* Περιλαμβάνεται ἐν σελ. 49-51 τοῦ ὑπ' ἀρ. 282 κώδικος τῆς ἐν Ἁγίῳ ὄρει μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος, εἰς αὐτὴν ἐξεγράφη τῇ 1895 ὑπὸ τοῦ συνοδοσιάρχου μετὰ εἰς τὸ Ἅγιον ὄρος κ. Σωκράτους Κουγέκ, ἀντιβληθὲν ὑπ' ἑμοῦ.

γράφος ὡς εἰς τὴν ἐνάτην ᾠδὴν ἔχει ἀκροστιχίδα (Ἰωσήφ). Οὗτος γὰρ ὁ Ἰωσήφ, φεύγων τὴν αἰχμαλωσίαν Σικελίας, ἐκρατήθη ἀπὸ τοὺς κρατοῦντας τότε τὴν Κρήτην Ἀγαρηνοὺς ἐπὶ Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας τῶν βασιλέων, καὶ ἐλυτρώθη παρὰ τοῦ ἁγίου Νικολάου. Γράφει δὲ εἰς τὸ 5 τροπάριον τῆς ε'. ᾠδῆς οὕτως: «Ἔτεσι πλείοσι κατακρατούμενον τὰ σὰν λείψανον εἰς φωτισμὸν ἡμῶν φανεροῦται, ἐκβλύζον ποταμοὺς ἁμαρτιῶν καὶ μῦρα τῆς χάριτος». Ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν ἐβδόμην ᾠδὴν τὸ τροπάριον ψάλλει «σὲ χρόνοις πολλοῖς κεκρυμμένον φανεροὶ ὡς θησαυρὸν μυστικόν, ὁ θεὸς λόγος, Πέτρε ὄσια, εἰς φανεράν περιποίησιν 10 πάντων τῶν κρυφῆ κεκτιμμένων ἁμαρτιῶν σκίλους, ὄσια· μετὰ σαρκὸς ἀγγέλου γὰρ τὸν βίον ἐξῆρας». Ἐκ τούτων ὁ γινώσκων, ὅτι εἰς τοὺς χρόνους τῶν εἰκονομάχων τὸ ὄρος Ἄθω καταπαεῖται ἀπὸ τοὺς θαλασσο- 15 ληστὰς βαρβάρους, ὅτε ἐκράτουν τὴν Κρήτην καὶ ἐρημώσαντες τὰς Κυκλάδας γήσους ἐπέρασαν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καθὼς εἰς τὸν βίον τοῦ ὁσίου Λουκᾶ Στειριώτου φαίνεται καὶ τῆς ὁσίας Ἀθανασίας Αἰγίνης, δίδοντες βίαιτικῶς βαρβάρους ἄνδρας εἰς τὰς γυναῖκας τῶν Χριστιανῶν. Ὅτε καὶ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν Νίσσουρις Κρῆς ἠχμαλώτισε τὴν ὁσίαν Θεοκτίστην Λεσβίαν. Διὰ τὸ ὅποιον καὶ ἐν τοῖς χρόνοις Μιχαὴλ καὶ Βασιλείου κρυπτόμενοι μοναχοὶ κατήκουν εἰς τὸ Ὅρος. Ὁ 20 ὅποιος Νίσσουρις ἐρήμωσε καὶ τὴν μονὴν τοῦ Βατοπέδιου, καὶ ἔμεινεν ἐρημωμένη ἄχρι τῆς οἰκοδομῆς τῆς Λαύρας, ὅτε οἱ τρεῖς ἐκεῖνοι ἄρχοντες, ἐλθόντες ἀπὸ Ἀδριανούπολιν, διὰ συμβουλῆς τοῦ ὁσίου Ἀθανασίου ἀνήγγειραν τὸ Βατοπέδιον. Ὅτε καὶ ὁ Νικηφόρος Φωκᾶς ἐλύτρωσε τὴν Κρήτην ἀπὸ τοὺς Ἀγαρηνοὺς, καὶ λυτρωθεὶς ὁ διάκονος 25 βηματάρης ὁ κρύψας τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου μετὰ τὸν τίμιον Σταυρὸν, ἐλθὼν εἰς τὸ Βατοπέδιον, ἀνοιξας τὸ στόμα τοῦ φρέατος, εὗρέθη ἡ εἰκὼν ἐπάνω τοῦ ὕδατος καὶ ἡ λαμπὰς ἀπτομένη, ἔτι θαυμασίως. Ὅθεν καὶ οἱ μοναχοὶ ἐσυνάζοντο εἰς τὸ Ὅρος καὶ κατηκίζοντο τὰ μονῶδρια ἀφρόως. Μετὰ δὲ τὸν ὄσιον Πέτρον ὁ ὄσιος Εὐθύμιος ἐλθὼν 30 κατήκχησεν εἰς τὸ Ὅρος, εὗρων τὸν Ἰωσήφ οὐχὶ μόνον, ὡς τινες ἀπερισκέπτως ἐνόμισαν· διότι λέγει ὁ βίος του, ὅτε ὁ Ἰωσήφ μὴ ὑπομείνας τὴν τριετίαν μονὴν εἰς τὸ σπύλαιον, ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἄλλους μοναχοὺς καὶ ἀνήγγειλεν αὐτοῖς τὰ περὶ τοῦ Εὐθυμίου, καὶ περιέμενον αὐτὸν εἶτα, μετὰ τὴν τριετίαν, καὶ αὐτὸς ὁ Εὐθύμιος

ἀπῆλθε πρὸς τοὺς πατέρας, οἵτινες περιχαρῶς αὐτὸν ὑπεδέχθησαν εἶτα ἐλθὼν καὶ ὁ Θεοστήρικτος ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν Ὀλυμπον, ἀπῆλθον μὲ τὸν Εὐθόμιον καὶ ἔφερε τὸν Θεόδωρον γέροντά του, καὶ ἀποκατέστησεν αὐτὸν εἰς Μακρόβουνα. Ἄλλὰ καὶ οἱ μοναχοὶ τοῦ Ὄρους ἤρχοντο πρὸς τὸν Εὐθόμιον, συμβουλευόμενοι ὑπ' αὐτοῦ. || Φαίνεται σ. 51 δὲ εἰς τὸ πρῶτον Τυπικόν, ὅτι καὶ πρῶτος τοῦ Ὄρους ἦτον ὁ ὄσιος ἢ Ἄνδρέας. Ἀγροῦς δὲ τὰ μονῶδρια ἐκάλουν. Οἱ δὲ μοναχοὶ τῆς μονῆς Κολοβοῦ ἐτόλμων νέμειν τὰ κτήνη των εἰς ἀόικητα μέρη τοῦ Ὄρους. Καὶ δῆλον ἐκ τοῦ κβ' κεφ. τοῦ α' Τυπικοῦ λέγοντος οὕτως: «ἐπεὶ οὖν πρὸ χρόνων τινῶν διὰ τὴν τῶν ἐθνῶν ἐπιδρομὴν εὐρέθη τὰ κτήνη 10 τῆς μονῆς Κολοβοῦ εἰς τὸ Ὄρος εἰσελθόντα, εἰδήσει τοῦ α' τοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ Λαύρα (Λαύραν ἐκάλουν τὸ Πρωτάτον τῶν Καρυῶν), προτροπέμεθα μηκέτι τοῦτο γίνεσθαι». Ἐκ τούτου ἐνόμισάν τινες ἔρημον τὸ Ὄρος. Ἄλλ' ἢ καταδρομὴ τῶν βαρβάρων προεξένησε τὴν κατὰ καιρὸν ἐρημίαν τοῦ Ὄρους, καὶ, εἰρήνης γενομένης, συνήχθησαν πάλιν. 15 ὡς καὶ τὸ χρυσόβουλον Βασιλείου Μακεδόνας περιώνυμον τὸν Ἄθω καλεῖ καὶ ὅτι ὡς ἐκ προσώπου πάντων τῶν ἐν τῷ Ὄρει ἀσκούντων ἀπεστάλη ὁ Πρῶτος αὐτῶν Ἄνδρέας. Ὅθεν σαφέστατα δείκνυται, ὅτι οἰκούμενον ἦτον τὸ Ὄρος ἐπὶ Βασιλείου βασιλέως ἀπὸ μοναχοῦς, καὶ Πρῶτον εἶχασι, καὶ Μεγάλῃ Λαύρα ἢ τῶν Καρυῶν ἐκαλεῖτο πρὸ τῆς 20 Λαύρας τοῦ Ὄσιου Ἀθανασίου, ὡς καὶ ὁ Ἀθανάσιος ὅτε τὸ πρῶτον ἦλθεν, ἔξωθεν τῆς Μονῆς τοῦ Ζυγοῦ ἔμεινε μὲ τὸν ἀπλοῦν ἐκείνον γέροντα καὶ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Πρωτάτου ἤρχοντο ὁμοῦ τὰς γ' Μ[εγάλας] ἑορτάς. Εἰρήνης οὖν γενομένης ἄχρι Μιχαήλ τοῦ α' τῶν Παλαιολόγων, ἐλθὼν εἰς τὸ Ὄρος, τοὺς μὴ εἴξαντας εἰς τὸν λατινισμόν τοὺς 25 μοναχοῦς ἐφόνευον, τὰς δὲ μονὰς κατηδάφιζον.

7. μονήδρια

8. ἐτόλμων

11. ἄ = Πρώτου

13. ἐνόμισαν τινές

14. καταδρομὴ

26. κατηδάφιζον

## 9.

**Ὁ φωτισμός τῶν χαρίτων τῆς Παντιανάσσης καὶ ἀειπαρθένου  
δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας \*.**

Εἰς τὴν συγγραφὴν τούτου τοῦ ταπεινοῦ μου πονήματος δι' αἰτή-  
σεώς τινῶν ἀδελφῶν ἐναρέτων φιλομαθῶν, τὸ ὅποιον ἑναγχος προση-  
λώθη εἰς τὴν βασιλίδα τῶν οὐρανίων καὶ ἐπιγείων, θέλει αὐγάσει τὰς  
διανοίας τῶν φιλοχρίστων ἀναγνωστῶν εἰς τὸ μαθεῖν καὶ κατανοῆσαι  
εἰ οὐκ ἀκριβῶς, ἀλλὰ φιλαλήθως καὶ ἀπαθῶς, τὴν ἀρχαιότητα τοῦ  
κλήρου τῆς Θεοτόκου Ἄθω καὶ τὴν ἐς ὑστερον ἄχρι τοῦ νῦν ἀπο-  
κατάστασιν ὅσαν ἐνόη, καθ' ὅτι ἐν τῷ μακρῷ διαστήματι τῶν 18 αἰώ-  
νων τὸ ὄρος ὑπέστη πολλὰς διαφόρους μεταβολὰς, καταδρομὰς,  
περιστάσεις καὶ ἐρημώσεις, δι' ἃς εἰς μάτην ἤθελέ τις ἐλπίσῃ μαθεῖν  
10 βεβαίαν συγγραφὴν, καὶ μᾶλλον ὅπου ὁ πανδαμάτωρ χρόνος ῥέει ὡς  
ὕδωρ, ἔχνη ὀπισθεν μῆδ' ἕλως ἐών. Διόπερ μεμένηκεν οὐδὲν σῶον  
σχεδόν, οὐδὲ δύναται τις εὑρεῖν τι ἀθῶον παντάπασιν ἐπηρείας, τῶν  
μὲν αὐτομάτως ὑπὸ χρόνου κατερρυκόντων, τῶν δὲ χερσὶ τινῶν βεβια-  
σμένων εἰς τὸ μακρὸν τῶν τοσοῦτων αἰώνων διάστημα, τῶν παλαιῶν  
15 ὁσίων οἰκητόρων μῆδὲν περὶ τοῦ αἰῶνος τούτου μεριμνόντων, πτηνῶν  
βίον δι' ἄκρας ἀκτημοσύνης διαγόντων, οὐδὲν ὑπόμνημα σώζεται, πιε-  
στηρίων τύπου ἀμοιρούντων καὶ συγγραφῆς ἀδιαφορούντων, ὡς μόνον  
πρὸς τὴν αἰδίον ἀποκατάστασιν ἀποσκοπούντων. Μετὰ δὲ [τὴν] τῆς  
Μεγίστης Λαύρας ἀνέγερσιν καὶ τῆς Βατοπεδίου ὡς ἀπὸ νεκρῶν ἐγέρ-  
20 σεως, εἶτα καὶ τῶν λοιπῶν διαγνώσεως, τινὲς συγγραφεῖς ἰσχνῶς καὶ  
ἀδύλως συνέγραψαν, παρατρέψαντες τὸν κάλαμον εἰς ἀντιφάσεις ἀνα-

\* Περιλαμβάνεται ἐν σελ. 62-65 τοῦ ὑπ' ἀρ. 282 κώδικος τῆς ἐν τῷ Ἁγίῳ ὄρει  
μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος, ἐξ οὗ ἐξεγράφη τῷ 1895 ὑπὸ τοῦ συνοδευόντός με  
εἰς τὸ Ἅγιον ὄρος κ. Ἄδαμ. Ἀδαμαντίου, ἀντιδληθὲν ὑπ' ἐμοῦ.

τα  
Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ δις ἀειπαρθένου 1. τοῦ πανήμου 1-2. αἰτίσεως τινῶν  
2. ἑναγχος 5. φιλαλήθως 6. ἐούστερον 15. μεριμνόντων  
16. βίον 18. τὴν προσέθηκα



ποδείκτους καὶ ἀνεξιχνήτους. Διὸ καὶ διαφωνίαι πολλαὶ διὰ τὰς τσαυτάς τῶν αἰώνων μεταβολὰς ἐσχεδιάσθησαν ἀσαφῶς.

Ἴδόντες γάρ τὸ τοῦ Ἀθηνῶν Μελετίου γραφὴν ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ, ὅτι ἀπὸ τοῦ Ἀθανασίου κτίτορος τῆς Μ. Λαύρας ἤρξατο τὸ ὄρος Ἄθω κατοικεῖσθαι ὑπὸ μοναχῶν, ὑπετόπασαν, ὅτι ἡ ἁ ἀρίστου Μονῆ Βατοπεδίου ἐκ γῆς πυθμένων ἀνέδη αὐτομάτως, περὶ ἀρχαίων αὐτῆς δομητῶρων οὐδόλως ἐρευνήσαντες· ἦς τὰ ὑπομνήματα στήλαι, διὰ μοσθίων ψηφίδων ἱστορίαι, πηγγὴ ἢ ὑποκάτωθεν τοῦ θυσιαστηρίου, εἰκῶν Βηματαρίσσης καὶ λοιπὰ σωζόμενα παρὰ πᾶσαν ἄλλην μονὴν βοῶσι καὶ μαρτυροῦσι τὴν αὐτῆς ἀρχαιότητα· ὡσαύτως 10 καὶ τὰ παρὰ τῆς παρθένου Βουλχερίας δομηθέντα ὡς λῆρος παρ' αὐτοῖς φαίνονται. Τί δὲ ἡ μονὴ τοῦ Ζυγοῦ, ἣ καὶ πρωτὸ ἐλθεῖν τὸν ὄσιον Ἀθανάσιον ἐν τῷ Ὄρει εὕρισκετο, ἦς ἐξώθεν παρὰ τῇ ἀπλῇ ἐκείνῳ γέροντι ἔμεινε; Πόθεν δὲ καὶ ὁ ὄσιος Εὐθύμιος ὁ Νέος, ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαήλ καὶ Θεοδώρας διὰ πλοίου ἐλθὼν ἐξ Ὀλύμπου, εὔρε 15 τὸν Ἰωσήφ οὐ μόνον, ἀλλ' ὡς ἐς ὕστερον δείκνυται, ὅτι μὴ ὑπομείνας τὴν τριετείαν ἐπιμονὴν ἐν τῇ σπηλαίῳ ταλαιπωρίαν, ἐξῆλθε λέγει, πρὸς τοὺς ἄλλους πατέρας, οἳ καὶ περιέμενον αὐτὸν, τοῦ Ἰωσήφ περὶ αὐτοῦ εἰπόντος· λέγει γάρ· «Ὡςπερ ἐξ ἀδύτων ἱερῶν ἢ οὐρανίων ἀψίδων τοῖς ἀσκηταῖς προσδοκώμενος, καὶ διὰ ψήμης ἔχουσι τὰ περὶ αὐτοῦ, 20 τὸν Ἰωσήφ τοῦτον αὐτοῖς ἀνακηρύττοντος καὶ μὴ βλεπόμενον». Εἶτα λέγει «ἐκείθεν πρὸς τὰς τοῦ Ὀλύμπου κορυφὰς διαδιβάζεται, ἐντολῆς αὐτῇ ἀποκομισθείσης διὰ Θεοστηρίκτου τοῦ Μοναχοῦ (ἀσκητοῦ) παρὰ Θεοδώρου τοῦ σεβασμίου, ὅστις καὶ τὸ ἅγιον σχῆμα αὐτῷ ἐδώρησατο, ὥστε αὐτὸν ἀνελθόντα ἀναλαβέσθαι τοῦτον, καὶ μετ' αὐτοῦ 25 ἄγειν τῷ Ἄθῳ· Ἐλθὼν δὲ μετὰ τοῦ Θεοστηρίκτου καὶ προθύμως τὸν γέροντα ἀναλαβὼν, τῷ Ἄθῳ μετ' αὐτοῦ ἐπανέρχεται καὶ κελλίον πρὸς κατοικίαν πιξάμενος ἐν τόπῳ Μακρόσυνα καλούμενον ὑπηρετεῖ ἐπιμελούμενος». Ὅρα, ὅτι ἐὰν τελείως ἔρημον τότε ἦτον τὸ Ὄρος, πόθεν ἤθελεν εὔρεῖν πλοῖον || τοῦ ἀπελθεῖν εἰς Ὀλυμπον Βιθυνίας καὶ σ. 64 ἐπανακάμψαι καὶ ἀναπαῦσαι τὸν γέροντα; Εἶτα φαίνεται, ὅτι, ὁσάκις 31 ἀπὸ Θεσσαλονίκης καὶ Βραστάμου ἤρχετο ἐν τῷ Ἄθῳ, εὕρισκε μοναχοὺς, καὶ διὰ τὴν παρενόχλησιν αὐτῶν τὴν ὡς ἐν ἄστεσι σὺν ἀλλή-

1. διαφωνίαι      5. βατοκαυδίου      7. ἐρευνήσαντες      8. στήλαι  
 μωσίαι      10. ὑπὸ κάτωθεν      9. πλοίου      12. ἡ καὶ      16. ναύσταθα  
 19. ἀψίδων      29. ὄροι      30. Βιθυνίας

λοις διατριβῆν καὶ παρενόχλησιν, Ἰωάννην τὸν Κολοβὸν καὶ Σομεώ-  
νην συμβούλῳ χρησάμενος, εἰς τὴν τῶν Νέων νῆσον ἀναχώρησεν,  
ἡσυχίας ἕνεκα.

Εἶτα λέγει ὁ Βίος αὐτοῦ, ὅτι εὕρισκομένου τοῦ ὁσίου ἐν τῷ Ἄθῳ  
ὁ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἠθέλησαν οἱ μαθηταὶ του ἀνελθεῖν εἰς τὴν  
κερυφὴν τοῦ Ἄθῳ, ὃ δὲ ὄσιος ἐκόλυεν αὐτοὺς ὡς μὴ συμφέρον πρὸς  
φυγικτὴν ἠφέλειαν· οἱ δὲ παρακούσαντες ἀνέβησαν, καὶ διὰ τὴν παρα-  
κούην ταυτὴ ἐπεσε χιὼν καὶ ἐκινδύνευσεν. Ὁ δὲ ὡς προορατικὸς γνωρί-  
σας, ὅτι ἐκινδύνευσεν ὡς μὴ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν πυράμβολον, ὃ φιλό-  
10 στρογγος πατήρ ἀναβάς, οὐχὶ πυροβολικὰ φέρων (ὡς ψευδῶς γράφεται  
παρὰ τινῶν) «ἀλλὰ πυρσὸς τοῦ πνεύματος χρηματίζων ὁ ὄσιος, φρυ-  
γάνων σωρείαν συστρέψας, καὶ τούτοις ἐπιφυσᾶν σχηματισάμενος»  
«ὦ τοῦ θαύματος! πυρὰν ἤψε παράδοξον» (ὄρας διαστροφὴν);). Εἶτα  
καὶ ἕτερον λάθος προσήψασι· τὸ λέμβῳ (ἀκατίῳ πλοίῳ,) ἀντὶ Λέσβῳ·  
15 νήσῳ ἐξηλείψασι καὶ ἀντὶ Ἱερὰν νῆσον, ἧτις ἦν ἡ ἱερὰ Ἡφαίστου,  
Ἀθῆμων, Μυτιλήνην εἶναι ἐνόμισαν. Λέγει γὰρ ὁ Βίος τοῦ ὁσίου οὕτως·  
«τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐν τῷ Ὄρει λεληθότως συνταξάμενος, τῇ ἐπαύ-  
ριον πάντας διαλαθῶν, λέμβῳ ἐπιβάς, τῇ Ἱερᾷ λεγομένῃ νήσῳ δια-  
πορθμεύεται· ἐνθα καὶ κοιμηθεὶς ὁ ὄσιος, ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Γεώργιος,  
20 τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου εἰς τὸ σπήλαιον ἀφείς, πλεύσας ἦλθεν εἰς Θεσ-  
σαλονίκην, καὶ δηλώσας τοῖς ἐν Ἱερστέραν μονῆς ἀδελφοῖς τὰ || τῆς  
κοιμήσεως τοῦ ἁγίου, ἀπέστειλαν Βλάσιον ἱερομόναχον καὶ Παῦλον  
μοναχὸν μὲ ξυλίην λάρνακα διὰ πλοίου, καὶ ἀπὸ τοῦ σπηλαίου σῶον  
καὶ ἄρτιον τὸ ἅγιον λείψανον εὐρόντες ὡς αὐθημερὸν τελευτήσαντα,  
25 ἐν τῇ μαρτυροπλουτίστῃ Θεσσαλονικέων πόλει τοῖς μαθηταῖς ἐπιφοι-  
τήσαντες ἐκόμισαν». Ἐκ τούτων οὖν δῆλον, ὅτι λανθάνονται οἱ ἀκα-  
τοίχητον εἶναι τότε τὸ Ὄρος νομίσαντες.

Πασίδηλον δὲ εἶναι, ὅτι ἐν Παλαιστίνῃ, Σινᾶ καὶ Παῖθῳ, Λιθύῃ  
καὶ Θηβαῖδι καὶ ὄρει Δάτρῳ, Ὀλύμπου (Μοντανῶν), Ἀδξεντίου, Βοσ-  
30 πόρω καὶ ἐν αὐτῇ τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, Θεσσαλονίκη καὶ πάσῃ  
σχεδὸν Χριστιανῶν ἐπικρατεῖα βριθομένων μονῶν καὶ μοναχῶν παν-  
ταχόθεν, ἀσήμαντον ὑπῆρχε τότε τὸ Ὄρος. Ὅτε δὲ ἡ καταδρομὴ τῶν

9. ἑαυτὸν 14. λάθος Πρὸ τοῦ λέσβῳ εὑρεται λεβ διαγεγραμμένον

(α)

15. ἠφαίστου ἐν δὲ ὑποσημειῶσαι' (α) ἠφαίστιος ἱερὸν Μυτιλήνην πρὸ  
αὐτοῦ δὲ Μιτυλ διαγεγραμμένον 16. ἐκόμισαν 25. Θεσσαλονικαίων  
26. ἐκόμισαν 27. νομίσαντες 28. πασίδηλον 31. βριθομένων

βαρβάρων κατερίμωτε τὰ τῆς Ανατολῆς μοναχῶν καταγῶγια καὶ τοὺς μοναχοὺς κατεδίωξε, τότε ἄρχισε τὸ ὄρος Ἄθω κατοικεῖσθαι μᾶλλον καὶ ἐγείρειν μονὰς διαφόρους, ὡς ἀπὸ γραμμᾶς εἰς κέντρον τοὺς μοναχοὺς ἐν αὐτῷ συνάγεσθαι. Ὅτι δὲ προὔπηρχον μοναχοὶ ἐν τῇ Ὄρει καὶ μοναί, μαρτυρεῖ διαρρήδην τὸ τῶν ὁσίων Βαρνάβα καὶ ὁ Σομεῶν ὑπόμνημα, ἐλληγιστὶ σωζόμενον, ὅτι κατὰ τὸ 412 ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοδοσίου ἐλθόντες εἰς τὸ ὄρος Ἄθω, ἐν Βατοπεδίῳ καὶ ἄλλαις μοναῖς ἐπροσκύνησαν. . . .

## 10.

**[Βασιλικὰ χρυσόβουλλα]\*.**

Μετὰ τὴν καταγραφὴν τῶν βίων τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων τῶν πρώτως ἀσκησάντων ἐν τῇ ἀγιωνύμῳ ὄρει τούτου τοῦ Ἄθω ἀρ- 10  
χόμεθα τῆς καταγραφῆς τῶν δύο τυπικῶν ἐκ τοῦ Τράγου ἀντιγραφέντων, ἦτοι: ἐκ μεμβράνης ἀπὸ δέρματος τράγου σωζομένης ἔτι ἐν τῇ Κοινῇ τοῦ Ὄρους, εἶτα καὶ τῶν χρυσοβούλλων τῶν εὐσεβῶν βασιλέων κατὰ καιροὺς διαφόρους ἐκδοθέντων, καὶ πρῶτον τοῦ αἰοιδίμου Βασιλείου Μακεδόνης ὡς ἀρχαιότερου, εἶτα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Λέοντος τοῦ Σο- 15  
φοῦ, ἔπειτα τῶν μετ' αὐτὸν Ῥωμανοῦ, Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, εἶτα τὸ τοῦ Κωνσταντίνου Μονομάχου εἰς εὐληπτον διάληψιν τῶν ἀναγιγνωσκόντων.

\*) Περιληφθέντων ἐν σελ. 202-20 τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ ἴκ' ἀρ. 281 κώδικος τῆς ἐν Ἁγίῳ ὄρει μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος, ἐξ οὗ ἐξεγράφησαν τῇ 1895 ὑπὸ τοῦ συνοδευόντός με εἰς τὸ Ἄγιον ὄρος, κ. Ἄδακμ. Ἀδαμαντίου, ἀντιβληθέντα ὑπ' ἐμοῦ. Ἐπανακθίζονται δ' ἐνταῦθα, καίπερ ἤδη ἐκδοθέντα, ἐνεκα διαφορῶν πρὸς τὰς προτέρας ἐκδόσεις, αἵτινες ὁμοίως δὲν ἔγιναν ἐκ τῶν πρωτοτύπων, ἀλλ' ἐξ ἀντιγράφων ἀτελεστέρων ἐν τισι. Καὶ δὴ τὸ μὲν χρυσόβουλλον Βασιλείου τοῦ Μακεδόνης εἴρηται ἀλλαχῶς τε καὶ παρὰ τῇ κ. Μανουὴλ Γεδεών (Ὁ Ἄθως, Ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀωπε' σ. 79 κ. ε'.) τὸ δὲ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ αὐτόθι σ. 81 κ. ε., δὲ τοῦ Ῥωμανοῦ αὐτόθι σ. 84 κ. ε'.

2. ἀρχησι                      5. διαρρήδην διαρρήδην                      7. βατοπαιδίῳ  
11. τυπικῶν                    12. σωζόμεν                    13. χρυσοβούλων                    15. ἀρχαιότερον

3. 203

**Χρυσόβουλλον τοῦ Βασιλείου βασιλέως Μακεδόνας.**

Ἀρχόμεθα ἐκ τοῦ παλαιότερου σιγγιλίου χρυσοβούλλου Βασιλείου τοῦ Μακεδόνας, ὅστις ἐβασίλευσε κατὰ τὸ ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ 867, βασιλεύσας ἔτη 21, ἐτελεύτησε δὲ κατὰ τὸ ἔτος 889. Τὸ δὲ χρυσόβουλλον τοῦτο ἐγένετο κατὰ τὸ ἔτος 875.

**Ὁ τίτλος.**

Ἡ **Βασιλεὺς ἐλέω Θεοῦ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων.**

«Τοὺς τὸν ἐρημικὸν βίον ἐλομένους καὶ τὰς κατὰ μόνας διατριβὰς ἐν τῷ τοῦ Ἄθω λεγομένῳ ὄρει ποιησαμένους καὶ τὰς εὐτελεῖς σκιηὰς ἐκεῖ πηξαμένους παρὰ τῶν ἐπιχωριαζόντων καὶ τῷ ὄρει τούτῳ προσμορούντων ἐπηρεαζομένων καὶ μὴ συγχωρουμένων καθαρῶς καὶ ἀταράχως τὰ τοῦ οἰκείου λογισμοῦ διεπιτελεῖν ἢ θεοσυνέργητος ἡμῶν βασιλεία δίκαιον ἠγγήσατο διὰ τοῦδε ἡμῶν σιγγιλίου τοῦ λοιποῦ ἀθροῦδους καὶ ἀταράχους διάγειν, εὐχεσθαι δὲ ὑπὲρ τῆς ἡμῶν γαληνότητος καὶ ὑπὲρ παντὸς τοῦ τῶν Χριστιανῶν συστήματος. [Ἔθεν] καὶ ἐξασφαλιζόμεθα πάντας ἀπὸ τε στρατηγῶν, βασιλικῶν ἀνθρώπων καὶ ἕως ἐσχάτου ἀνθρώπου τοῦ δουλείαν καταπιστευομένου, ἐτι δὲ καὶ ἰδιώτας καὶ χωριάτας καὶ ἕως τοῦ ἐν τῷ μύλωνι ἀλήθοντος, ἵνα μὴ ἐπηρεάσῃ τις τοῦ αὐτοῦ (Ἄθω) μοναχοῦς ἄλλὰ μηδὲ καθὼς [ἔστι] τοῦ Ἱερισσοῦ ἢ ἐνορία καὶ τὴν ἔσω πρὸς τὸ τοῦ Ἄθωνος ὄρος εἰσέρχουσαί τινας, μήτε παιμένας μετὰ τῶν ποιμνίων αὐτῶν, μήτε βουκόλους μετὰ βουκολίων αὐτῶν νέμεσθαι ἐντὸς τοῦ ὄρους Ἄθω, ἀλλὰ μένειν ἀνενοχλήτους καὶ ἀταράχους τοὺς ἐν αὐτῷ μοναχοὺς ἐνασκοῦντας. Οὕτως ἐντελλόμεθα. . . . . (λείπει) . . . . . καὶ ἐπιβεβαιουμέν διὰ τοῦ παρόντος εὐσεβοῦς χρυσοβούλλου, ἵνα μένωσιν οἱ ἐν τῷ Ἄθω οἰκοῦντες μοναχοὶ ἀνενοχλήτοι πάντες, γεγεννημένου κατὰ τὸ ἔτος 875 ἐπινεμῆσεως 6', ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς κράτος ὑπεσημῆνατο».

Τὸ σιγγίλιον αὐτὸ ἦτον ἀξιόλογον, ἐν μεμβράνῃ γεγραμμένον, πληρῶς

- |                   |                 |                  |                       |
|-------------------|-----------------|------------------|-----------------------|
| 1. Σιγγιλίου      | 3. χρυσόβουλλον | 5. ἐλαίῳ         | 6. ἐρημικὸν ἐλομένους |
| 9. ἐπηρεαζομένους | 12. ἀταράχως    | 15. (καὶ 16) ἕως | 18-19. εἰσέρχουσαί    |
| 19. μήτε τῶν      | 22. οὕτως       | 24. γεγεννημένου |                       |

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ  
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Π. ΠΕΤΡΙΟΥ  
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

βάρβαρος τις κοιλιόδουλος δι' ἄγρην ἰχθύων μελανούρων ἀπέκοψε τὰ ἐν ἀρχῇ καὶ τέλει αὐτοῦ τὰς ἀκρας, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀναγινώσκονται.

Ἄγλον δὲ ὅτι πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἐν τῷ ὄρει Ἄθω ἀσκούντων μοναχῶν ἐγένετο, ἕνα μένουσιν ἀνενόητοι ἀπὸ τοῦς ἐγγχωρίους Ἱερισσοῦ καὶ κύκλιου χωρίων, νὰ μὴ εἰσάγωσι ζῆα καὶ βόας νέμονται ἐν τῷ ὄρει. Ἄλλ' ἐπειδὴ δι' ὑπομνήσεως τοῦ ὁσίου Ἰωάννου Κολοβοῦ (ὃς εὐρίσκειται συνασκητεῶν μετὰ τοῦ ὁσίου Βασιλείου καθὼς εἰς τὸν Βίβλιν τοῦ φαίνεται) εὐρίσκετο εἰς φύλαξιν ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ, μετὰ δὲ τὴν τούτου ἀποβίωσιν καὶ τοῦ βασιλέως Βασιλείου οἱ διάδοχοι τοῦ Κολοβοῦ ἔφερον αὐτὸ πρὸς ἐπικύρωσιν εἰς τὸν βασιλέα Λέοντα τὸν Σοφόν, υἱὸν τοῦ Βασιλείου, τὸ ὁποῖον ἐδέχθη εὐμενῶς καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἄδειαν ἕνα συντεθῆ καὶ ἐκ μέρους αὐτοῦ ἴδιον σιγγίλλιον. Οἱ δὲ μοναχοὶ τοῦ Κολοβοῦ ἀντὶ τοῦ ἐπικυρωτικοῦ ἐποίησαν χαριστικὸν σιγγίλλιον καὶ ἔγραψαν πολλὰ χωρία καὶ μοναστήρια νὰ ὑπόκεινται εἰς τὰ Σιδηροκαύσια, ἕως εἰς τὸ βουνὸν Χωλομῶντος. Ἐγραψαν δὲ καὶ πεδινὰ μέρη τοῦ Ἄθω (οὐχ ὡς τινες ὑπέλαβον ὅλον τὸν Ἄθωνα) νὰ νέμονται τὰ κτήνη αὐτῶν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπεριέργως ἐπεκύρωσε τὸ νέον ἐκεῖνο σιγγίλλιον. Οἱ δὲ μοναχοὶ, λαβόντες τὸ ἐξ ἀπάτης ἕτερον σιγγίλλιον, ἔθλιβον τοῦς μοναχοὺς τοῦς ἡσυχάζοντας εἰς χαμηλὰ ζεστὰ μέρη, Καθέδρας τῶν γερόντων, φέροντες τὰ κτήνη τῶν πλῆσιοχώρων ἐπὶ συμφωνίᾳ πληρωμῆς, στενοχωροῦντες καὶ τοῦς ἐγγχωρίους. Συνέβη δὲ ἔλθειν εἰς Θεσσαλονίκην ἀρχῶν τις βασιλικὸς, πρὸς τὸν ὁποῖον ἔλθόντες οἱ τοῦ ὄρους μοναχοὶ καὶ οἱ χωρικοὶ λαϊκοὶ ἐσυμβουλευθήσαν περὶ τῆς τοιαύτης εἰς αὐτὸν γενομένης καταδυναστείας. Ὁ δὲ ἀρχῶν ἐσυμβούλευσεν αὐτοὺς νὰ ἀναφέρωσι τὴν ὑπόθεσιν πρὸς τὸν βασιλέα. Ὅθεν ἀναφερθέντες, καὶ μαθὼν ὁ βασιλεὺς τὴν ἀπάτην, ἐπρόσταξε νὰ ἔλθωσιν οἱ μοναχοὶ τοῦ Κολοβοῦ, φέροντες καὶ τὰ ἔγγραφα, καὶ νὰ ἐξετασθῶσιν. Ἀνακριθείσης οὖν τῆς ὑποθέσεως, ἐσχίσθη τὸ ἐξ ἀπάτης γενόμενον ἐκεῖνο σιγγίλλιον καὶ ἐδόθη τὸ κάτωθεν ἐπικυρωτικὸν τῶν ἰδίων προνομίων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Βασιλείου τῶν δοθέντων τοῖς μοναχοῖς Ἀθωνίταις, καὶ συνέστειλε τὰ ὄρια τῆς μονῆς Κολοβοῦ, φερωνύμως κολοβώσας διὰ τὴν γενομένην ἀπάτην, ἀποκαταστήσας καὶ τὰ χωρία καὶ τὰ ἐν τοῖς χωρίοις μονύδρια εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν κατάστασιν.

1. τὴν 4-5. Ἱερισσοῦ 5. εἰσάγουσι νέμονται  
13-14. Σιγγίλλιον 15. ἕως 17. νέμονται  
19. Σιγγίλλιον 27. κολοβός 29. σιγγίλλιον

12. ἄδεια Σιγγίλλιον  
18. Σιγγίλλιον  
33. Μονήδρια

Νέος Ἑλληνομνήμων

Ἔτερον

ἰβουλλον Λέοντος τοῦ Σοφοῦ βασιλείως ἐν ἔτει 900<sup>ο</sup>.

ἡμετέροι πατριῶν καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος  
βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων.....(λείπει).....  
ἡμετέροι πατριῶν παρενοχλήσεως οἱ τοῦ Ἁθῶ μοναχοί,  
ἐξ..... καὶ ὑπὲρ τῆς βασιλείας ὑπερηύχοντο· τοῖνον  
ταῖς πᾶσιν ἀνεσιν..... Πάλαι μὲν ὁ τῆ θεῖα λήξει  
πατὴρ ἡμῶν σιγίλλιον ἐξ αἰτήσεως Ἰωάννου τοῦ ἐπιλε-  
ξοῦ λαβεῖν ἐδικαίωσε τοῦ παραφυλάττεσθαι πάντας τοὺς  
ρεῖ Ἁθῶ σχολάζοντας θεῖους ἀνδρας ἐν διαφόροις κατα-  
κί πρὸς τούτοις καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ τοῦ ἡγουμένου Ἰωάν-  
νισαν μονὴν τῆς τοιαύτης καταπολαύσεως καὶ προνοίας  
καὶ κατέχειν τὴν ἐνορίαν τοῦ Ἰερισσοῦ καὶ μόνην· καὶ  
θεῖας κελεύσεως τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῆ λήξει πατρὸς ἡμῶν  
ἐπὶ χρόνους τινὰς κρατησάσης, ὕστερον δὲ προσελθόντες  
ονῆς Κολοβοῦ, ἐν ἀρχῇ τῆς ἡμετέρας αὐτοκρατορίας,  
διδάξαντες, ὡς ἐν τάξει ἐπικυρωτικοῦ τοῦ ἐν τῆ θεῖα  
ἡμῶν || καὶ βασιλέως σιγίλλιον ἐπεζήτησαν, ἐν ᾧ παρα-  
οῦ σιγίλλιου μετενεχθέντες τάξεως χαριστικῆς τύπον, ὡς  
μεγράψαντο, καὶ περιορισμὸν ἐκθέμενοι σχεδὸν τὸν ὅλον  
ν καὶ κυριότητα κατακρατήσαντες Ἁθῶνα καὶ πρὸς τού-  
α ἀπὸ τε τῶν λεγομένων Σιδηροκαυσίων καὶ τῶν Χωλο-  
ἄλλων τινῶν, καὶ πρὸς τούτοις καὶ μοναστήρια ἀπὸ τε  
ονος, τοῦ Καρδιογνώστου καὶ Ἀθανασίου καὶ Λουκά,  
μένην Γερόντων ἀρχαίαν καθέδραν. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τοῦ  
ῶμου ὄρους Ἁθῶνας Ἀνδρέας ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς  
ῆσυχαστῆς τοῦ αὐτοῦ ὄρους, ἐκ προσώπου πάντων τῶν  
ζόντων θεῖων ἀνδρῶν (9) τὴν βασιλεύουσαν καταλαβὼν,

περιώνυμον καλεῖ τὸ ὄρος Ἁθῶ· τὸν δὲ Ἀνδρέαν πρῶτον τοῦ ὄρους  
! πατέρας μοναχοὶ ἰδίως ἐν καλλίσις ἡσυχάζον, οὐχὶ δὲ ὅτι καὶ ἐρη-  
ῖναι ὡς τινες ὑπενόησαν, ἀλλ' ἀπερίσπαστον βίον διήγουσιν· προῖον

ν 11. Ἰερισσοῦ 12. τινας 16. σιγίλλιον 17. σιγίλλιου  
21. καὶ ἄλλων καὶ ἄλλων

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ  
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ  
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΕΡ. ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ  
Ε.Π.Μ.ΕΡ.Κ.Τ.Π  
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

εἰδείθη, τῆς ἡμετέρας βασιλείας ἀναδιδάξαι ὡς οἱ τῆς μονῆς Κολοβοῦ τῆς τοιαύτης ἐπιλημμένοι προφάσεως καὶ εἰς δικαίωμα τῆς τοιαύτης τριπλαῦτα γενομένης κατὰ πανουργίαν περιγραφῆς, τὸν αὐτὸν χάρτην προσκομίζοντες, κατεγράτησαν τὸ ἅλον ὄρος τοῦ Ἁθωνος καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ σχολάζοντας θεῖους πατέρας ὑπὸ ἰδίαν παροικίαν, πολλάκις δια- 5 πληκτιζόμενοι, ἀποφαίνονται, καὶ ἀποδιώκειν ὡς ἀπὸ οἰκείων κτημάτων ἰσχυρῶς διατεινόντες, καὶ πρὸς τοῦτοις νομαδικὸν προάστειον τὸν ἅλον διακρατοῦντες Ἁθωνα, καὶ τῶν πλησίον τούτων χωρίων εἰσ- 10 ἄγοντες τὰ βροκήματα καὶ τὰ ὑπὲρ τῆς τούτων μονῆς κομιζόμενοι, μικροῦ δεῖν ἀπελαύνειν αὐτοὺς ἐκεῖθεν παντελῶς ἐκδιάζοντες· πρὸς 10 τοῦτοις δὲ καὶ ἐκ τοῦ μέρους τῶν εἰρημένων χωρίων συνελθόντες τῷ αὐτῷ εὐλαβεστάτῳ ἀνδρὶ περὶ τῆς τοιαύτης πλεονεξίας καὶ παραλόγου κατασχέσεως τῶν τῆς μονῆς τοῦ Κολοβοῦ κατεδόγησαν περὶ ὧν δεξάμενος ὁ πρωτοσπαθάριος Νικηφόρος, καὶ ἐπώνυμον τοῦ Εὐπράξῃ, ἀκριδῶς διερευνήσασθαι τὴν ἀλήθειαν, εἰ οὕτως ἔχει, τῇ βασιλείᾳ 15 ἀνηνέγκατο. Καὶ δεξάμενος παρὰ τῆς βασιλείας ἡμῶν ἀμφοτέρω αὐτῶν τὰ μέρη τὴν βασιλεύουσαν καταλαβεῖν || προσέταξε, καὶ δὴ ἐπὶ 20 τῇ παρουσίᾳ τοῦ πρωτοσπαθαρίου Νικηφόρου δοθέντος παρὰ τοῦ ἡγουμένου Κολοβοῦ μονῆς, εἰς πρόσωπον τῆς οἰκείας μονῆς Παχωμίου καὶ Ἀθανασίου μοναχῶν, καὶ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν παραγενο- 20 μένων καὶ ἐξετασθέντων, κελεύσει τῆς βασιλείας ἡμῶν ἐπὶ Στεφάνου μαγίστρου καὶ Κωνσταντίνου καὶ Βασιλείου πρωτοσπαθαρίου καὶ τοῦ ἐπὶ δεήσεων ἐπὶ τοῦ περιωνύμου ὑπηρέτου τῶν ἀσηκρίτων, εὐρέθησαν ταῖς ἀληθείαις παραλόγως προγραφέντα τὰ τοιαῦτα τόπια ἐν τῷ παραλόγῳ γενομένῳ χάρτη τῆς βασιλείας ἡμῶν. Ὅπερ δὴ καὶ αὐτοὶ 25 οἱ μοναχοὶ οἱ προειρημένοι τοῦ μέρους τοῦ Κολοβοῦ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ πάντων συνομολογήσαντες κατέθεντο.

Ταῦτα οὖν ἡ θεοπρόβλητος ἡμῶν βασιλεία παρ' αὐτῶν ἀναμα- 30 θεύσα καὶ τὰς τῆς δικαιοσύνης ἀκοὰς εὐμενῶς ἐπικλίνασα, ἐπέταξε τὸν τοιοῦτον τριπλαῦτα παραλόγως γεγόμενον χάρτην διαρρηχθῆναι, 30 διαφυλάττεσθαι δὲ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἐν θεῖᾳ τῇ λήξει πατρὸς ἡμῶν καὶ βασιλέως πάντας τοὺς ἐν τῷ Ἁθωνί σχολάζοντας μοναχοὺς

τος (κωδ. προσόψεως) δὲ τοῦ χρόνου γῆθησαν τὰ μονῆρια (κωδ. Μονήρια), εἴτα καὶ εἰς μέγαν μονὰς ἐγένοντο· τὸ δὲ Βαταπέδιον ἦτον τότε κατεδαφισμένον ὑπὸ τῶν βαρβάρων, καὶ διὰ τὴν ἔφοδον συχνάκις οἱ μοναχοὶ ἔφευγον.

2. ἐπιλημμένοι

7. προάστειον

14. εὐπράξῃ

15. ἔχειν

16. ἀνηνέγκατο

23. ὑπηρέτου

ἀπαρενογλήτως ἀπὸ παντοίας ἐπιρρείας καὶ τῆς ὡς εἰκὸς ἐγγινομένης ἐνογλήσεως ὡσαύτως καὶ τὰ χωρία κατέχειν ἀκαινοτόμητα τὰ ἴδια δίκαια τοῦς δὲ τῆς μονῆς τοῦ Κολοβοῦ ἀρκεῖσθαι κατὰ τὸν χάρτην τοῦ ἐν τῇ θεῖᾳ τῇ λήξει πατρὸς ἡμῶν καὶ βασιλέως εἰς τὴν τῆς 5 ἐνορίας τοῦ Ἱερισσοῦ διακράτησιν καὶ τὴν κατανομήν μόνην τῶν Καμένων σὺν τοῖς τόποις τῶν ἀμπελιῶν καὶ κηπαρίων αὐτῶν καὶ μόνων τὰ δὲ λοιπὰ πάντα κλάσματα τῶν τε Καμένων καὶ τῶν λοιπῶν κατὰ τὸν τύπον τῶν κλασματικῶν ἐλευθεριάζειν καὶ νέμασθαι αὐτὰ πάντας τοῦς παρακειμένους. Διὸ καὶ πρὸς περισσοτέραν ἀσφάλειαν καὶ διγ- 10 νεκῇ δικαίωσιν τοῦ τε μέρους τῶν ἐν τῷ ὄρει ἀσκητῶν καὶ τῶν χωρίων ἀπόλαυσιν καὶ καταδίχην τοῦ μέρους τοῦ Κολοβοῦ τὸ παρὸν ἡμῶν εὐσεβὲς σιγγιλιῶδες ἐν μεμβράναις γράμμα ἐπικυρωτικὸν τοῦ ἐν τῇ θεῖᾳ λήξει πατρὸς ἡμῶν καὶ βασιλέως ἐπιδοθῆναι τῷ μέρει τῶν ἐν 15 τῷ ὄρει Ἰθω ἀσκητῶν ἐκελεύσαμεν, γεγεννημένον || κατὰ τὸ 900 κ' ἔτος ἐν 15 ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ θεοπρόβλητον ὑπεσημῖναιτο κράτος.

Τὰ ἀνωθεν δύο χρυσόβουλλα εἶναι τὰ παλαιότερα πρὸ τοῦ κτισθῆναι τὴν Λαύραν ὅτι ἀπὸ τὰς καταδρομὰς τῶν ἀσεβῶν πολλάκις κατεργημῶθη τὸ ὄρος ὅτι καὶ τὸ Βατοπέδιον κατεργημῶθη ἀπὸ τὸν 20 Νύσσιριν ἐκεῖνον, κρατούντων τὴν Κρήτην οἱ Ἀγαργνοὶ καὶ μετὰ ἐβδομήκοντα ἔτη, [ἔτε] Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς ἐλύτρωσε τὴν Κρήτην, λυτρωθεὶς ὁ ἐκκλησιάρχης, ἐλθὼν εἰς Βατοπέδιον, ἀνεκάλυψε τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου καὶ τὸν τίμιον Σταυρὸν ἐπάνω τοῦ ὕδατος ἱσταμένην, καὶ τῆς λαμπάδος μενούσης ἡμιμένης. Αὐτὰ εἰσι μεμαρτυρημένα καὶ οὐχὶ πλάσματα. Ὅθεν διὰ τὸν φόβον τῶν πειρατῶν οἱ μοναχοὶ ἡσύ- 25 χάζον εἰς κελλῖα καὶ μικρὰ μονῶδρια ὡς καὶ εἰς τὸν Βίον τοῦ ὁσίου Εὐθύμιου φαίνεται, ὅτι ἦσαν μοναχοὶ κάτοικοι εἰς τὸ ὄρος, πρὸς οὓς ὁ Εὐθύμιος ἐξεληθὼν τοῦ σπηλαίου ἀπήλθεν εἰς αὐτούς. Ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν διαθήκην τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου φαίνεται, ὅτι εἶχασιν οἱ μοναχοὶ ἀγρούς καὶ ἀμπελῶνας τὰ δὲ καλούμενα ἀγροὶ ἐλέγοντο καὶ 30 μονῶδρια, ὡς εἰς παλαιὰ ἐγγραφα φαίνονται.

1. -εἰκὸς 6. ἀκαινοτόμητα 5. Ἱερισσοῦ 9-10. διηγεσθῆναι 12. σιγγιλιῶδες 17. βατοπαιδίον 19. ἐκεῖνον 20. φωκᾶς 21. βατοπαιδίον 25 (καὶ 29). μονῶδρια



Ἔττερον χρυσόβουλλον Ῥωμανοῦ βασιλέως καὶ τῶν σὺν αὐτῷ

κατὰ τὸ ἔτος ,σνμβ' ἤτοι 942.

Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος Ῥωμανός, Κωνσταντῖνος, Στέφανος καὶ Κωνσταντῖνος πιστοὶ βασιλεῖς Ῥωμαίων.

Τὸ ταῖς ἀγαθαῖς πράξεσιν ἐπακολουθεῖν καὶ ταύταις ἐπικουρεῖν βασιλικῆς ἐστὶν ἀληθῶς προνοίας καὶ ἀγγινοίας, ὡς ἂν μόνιμον ἢ τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναλλοίωτον εἰς αἰεὶ. Διὰ τοι τοῦτο τῶν πρὸ ἡμῶν βεβασιλευκότων χρυσόβουλλον ἐπιδεδωκότων τοῖς ἐν τῷ Ἄθωνι ἀσκηταῖς, τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἡ ἡμετέρα ἐπισκεφασμένη καὶ ἄποδεξαμένη βασιλεία, διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς εὐσεβοῦς ἐπικυροὶ χρυσοβουλλίου λόγου, τοῦ παραφυλάττεσθαι πάντας τοὺς ἐν τῷ Ἄθω ὄρει σχολάζοντας θεῖους ἀνδρας ἐν διαφόροις κατασκηνώσεσι καὶ πρὸς τούτοις καὶ τὴν Κολοβοῦ Ἰωάννου νεοουργηθεῖσαν μονὴν τῆς τοιαύτης προνοίας καταπολαύειν καὶ κατέχειν τὴν ἐνορίαν Ἰερισσοῦ καὶ μόνον καὶ ἀπλῶς πᾶν εἴ τι ἕτερον ἐν τῷ αὐτῷ χρυσοβουλλίῳ ἀναγράφεται ἀπαραποίητον διαφυλάττεσθαι, μήτε προσθήκης, μήτε ἀφαιρέσεως τῆς οἰανοῦν γενομένης πλὴν τοῦτο διοριζόμεθα, ἵνα ἡ ἐμφερομένη ἐν τῷ αὐτῷ χρυσοβουλλίῳ ἀρχαία τῶν γερόντων Καθέδρα (α) ἀπαρενοχλήτως διατηρῆται ἀπὸ πάσης ἐπιρρείας ἀγγαρείας καὶ ζυμίας τῆς ὡς εἰκὸς γενομένης παρά τε ἐπισκόπων καὶ ἀρχόντων καὶ ἄλλου παντός, καθὼς ἦν καὶ ἐξ ἀρχῆς, ὡς βεβαίου καὶ ἀσφαλοῦς χρηματίζοντος

(α) Ἡ Καθέδρα τῶν γερόντων εὑρίσκατο ἐν τῷ νῦν Μετοχίῳ τῶν Ἰδύρων τὸ κλυόμενον Πυργούδια ἦτο δὲ κάθημα κοινὸν τῶν Ἀγιορειτῶν πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν γερόντων μοναχῶν καὶ τόπος κοινός εἰς ὃν συνήρχοντο διὰ τὰς καταδρομὰς τῶν θαλασσοπειρατῶν ὕστερον δὲ ἐγέναν ταῖς Καρυαῖς κελλίαι, καὶ ὁ Πρῶτος τοῦ ὄρους διέτριβε. Καρυαῖς δὲ εὑρίσκαται γεγραμμένον καὶ οὐχὶ Καρυαῖς, ἐκ τῶν φυτῶν λεπτοκάρυων τὴν κλήσιν λαβοῦσαι καὶ Λαύρα κελλιωτικῆ ἐκαλεῖτο, ὅτι εἰς διάφορα κελλίαι ἡσύχαζον ἰδίως μοναχοί. Ἡ δὲ καθέδρα τῶν γερόντων διὰ τὸ θερμότερον μέρος πρὸς παρηγορίαν οἱ ἀσθενεῖς ἡσύχαζον ἵνα ἔχῃσι καὶ παρηγορίαν ἐκ τῶν πλησιαζόντων χωρίων, καθὼς οἱ Θεσσαλονικεῖς ἄρχοντες διεχώρισαν.

5. ἐστίν 13. ἰερισσοῦ 18. ἀγκαρίας εἰκὸς 22. ἀγιορειτῶν

Ε.Υ.Δ. της Κ.Π. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

τοῦ παρόντος ἡμῶν εὐσεβοῦς χρυσοβουλλίου λόγου, γεγεννημένου κατὰ τὸν Αὐγουστον μῆνα τῆς ἐβδόμης ἐπινημύσεως, ἐν ᾗ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ θεοπρόβλητον ὑπεστημύνατο κράτος.

Ῥωμανὸς καὶ Κωνσταντῖνος, Στέφανος καὶ Κωνσταντῖνος πιστοὶ ἡ βασιλεὺς Ῥωμαίων πόρφυρογέννητοι „συμβ“.

### Δήλωσις.

Ἀκολουθοῦντες τὴν χρονολογίαν, ἐπειδὴ τὰ προγραφέντα τρία χρυσοβουλλὰ εἶναι τὰ παλαιότερα, τὸ μὲν ἐν ἔτει 875, τὸ δὲ [8]90 καὶ τὸ ἕτερον 942, ἀκολουθῶς ὧδε τιθέμεθα καὶ τὸ πρῶτον Τυπικὸν τοῦ Ὁρους, γενόμενον κατὰ τὸ 971 ἔτος ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰωάννου Τζιμισκῆ· τὸ ὁποῖον ἐγένετο ἐξ αἰτίας τῶν πρωτείων, ὡς φαίνεται εἰς τὸν βίον τοῦ ὁσίου Ἀθανασίου τῆς Λαύρας· ὅτι ἐξ ἀπάτης καὶ ἀπλότητος ἐκινήθησαν κατὰ τοῦ ὁσίου Ἀθανασίου, καὶ ἀνήλθον εἰς τὴν βασιλεύουσαν πρὸς τὸν βασιλέα Ἰωάννην ὅτε πρῶτος τοῦ ὄρους, Ἀθανάσιος καὶ οὗτος καλούμενος, καὶ ὁ Παῦλος Ξηροποταμίτης κατὰ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τῆς Λαύρας, ὡς ὅτι παρέβη τὰ παλαιὰ ἔθη τῶν πατέρων τοῦ Ὁρους, καὶ ἔσπειρον ἀγρούς, καὶ ἐφύτευσεν ἀμπελώνας, καὶ εἰσέγαγε βόας κ. λ. π. Ὅθεν ἀπελθόντες καὶ ἐμφανισθέντες τῷ βασιλεῖ, ἐπληροφόρησεν αὐτὸν ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος, ὅτι οὐχὶ ἐξ ἑαυτοῦ κινούμενος ἤγειρε τὴν Λαύραν, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ὁ φονεὺς ὑπ' αὐτοῦ Νικηφόρος βασιλεὺς ἠνάγκασεν αὐτὸν, σκοπὸν ἔχων τοῦ μονάσαι, καὶ ὁ ἄσπρος αὐτοῦ θάνατος ἐκίλυσε αὐτόν. Ταῦτα μαθὼν ὁ Τζιμισκῆς, καὶ τυφθεὶς τὴν συνείδησιν ὁ φονεὺς ἐκείνου γενόμενος καὶ τοῦ μονάσαι αὐτὸν κωλύσας φιλαρχίας ἔνεκα, οὐ μόνον ἀθώωσε τὸν Ἀθανάσιον, ἀλλὰ καὶ ἀνέλαβε τὴν φροντίδα τῆς Λαύρας εἰς ἐξιλέωσιν τοῦ φόνου ὅπου ἔπραξε· καὶ ἐπρόσθεσε καὶ ἕτερον πολέμιον τοῦ δοθέντος παρὰ Νικηφόρου· καὶ τὰ λοιπὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς Λαύρας ἐτελείωσε, καὶ τὸν μέγαν πύργον αὐτὸς ἐκ βάθρων ἤγειρεν, οὗ καὶ τὸ ὄνομα σώζει, πύργος τοῦ Τζιμισκῆ καλούμενος ἕως τοῦ νῦν.

1. χρυσοβουλλίου  
28. ἕως

7. παλαιότερα

90

22. Τζιμισκῆς

27. ἤγειρε

## 11.

Ἐκ τοῦ Τράγου (ἦτοι μεμβράνης ἐκ δέρματος τράγου κατασκευασθείσης) ὑπόμνημα περὶ τῆς τοῦ Ὄρους Ἁθῶ καταδρομῆς ὑπὸ τῆς ἀφίξεως Μιχαὴλ πρώτου τῶν Παλαιολόγων καὶ Βέκκου πατριάρχου μετὰ στρατοῦ Λατίνων καὶ τῶν δσων κακῶν ἐν αὐτῷ διεπράξαντο\*.

Μιχαὴλ τοῦ πρώτου τῶν Παλαιολόγων τὸ ῥωμαϊκὸν σκήπτρον διέποντος καὶ ὀρώντος αὐτὸ ἄκρως ταπεινωθὲν διὰ τὸ ὑπὸ Ἀγαρηνῶν καὶ Βουλγάρων ἐξ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἐκατέρωθεν πολεμουμένον βουλὴν πονηράν καὶ θεῶ ἀπαρέσκουσαν βουλευσάμενος σὺν τῷ τότε πατριαρχούντι Ἰωάννῃ τῷ Βέκκῳ τῷ λατινόφρονι, ὥστε προστεθῆναι ὃ τῷ λατινικῷ φρονήματι ἐπὶ προφάσει μὲν εἶθ' ἔθεν τῆς τῶν ἐκκλησιῶν εἰρήνης καὶ τοῦ βοήθειας ἐκείθεν λατινικῆς τυχεῖν κατὰ τῶν αὐτῷ ἐπανισταμένων καὶ μᾶλλον φοβούμενος Κάρολον τὸν αὐτοκράτορα Γαλλίας, παρὰ τοῦ πάπα τότε στεφθέντος, πρὸς δὲ Βαλδουῖνος ὁ τυραννικῶς βασιλεύσας ἐν Κωνσταντινουπόλει διωχθεὶς κατέφυγε, ζητῶν 10 βοήθειαν τοῦ ἐπανελθεῖν καὶ ἐπαναλαβεῖν τὸ βυζάντιον σκήπτρον. Ὅθεν καὶ πάντας ἔσπευσεν εἰς κρημνὸν ἐλκῦσαι τῆς τοιαύτης παπι-

\* Περιλαμβάνεται πλὴν ἄλλων κωδίκων ἐν σ. 281-285 τοῦ ὑπ' ἀρ. 282 κώδικος τῆς ἐν Ἁγίῳ ὄρει μονῆς Ἁγίου Πανταλεήμονος, ἐξ οὗ ἐξαγράφη τῷ 1895 ὑπὸ τοῦ συνοδοιούτου με εἰς τὸ Ἁγιον ὄρος κ. Ἁθαμ. Ἀθαμαντίου, ἀντιβληθὲν ὑπ' ἐμοῦ. Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν κώδικα καὶ ἐκδίδεται ἐνταῦθα. Ὁ δὲ ἀναγνώστης πρέπει ν' ἀντιδάλῃ αὐτὸ πρὸς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Ἀθηναίου Δημητρακοπούλου (Ὁρθόδοξος Ἑλλάς. Ἐν Λειψίῳ. 1868) καὶ τὴν τοῦ κ. Μανουὴλ Γεδεών (Ὁ Ἁθῶς σ. 139 κ. ἔ., μὴ σημειοῦντος τὸν κώδικα, ἐξ οὗ ἐξέδωκε τὸ κείμενον τοῦτο, ὑποσημειούνας δὲ τὰς πρὸς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Δημητρακοπούλου διαφορὰς. Ὅπου μόνον ἀπαραίτητον παραθέτων ἐν ταῖς ὑποσημειώσεσι τὰς γραφὰς τῶν δύο προτέρων ἐκδόσεων, τὴν μὲν τοῦ Δημητρακοπούλου ἐδήλωσα διὰ τοῦ Δ, τὴν δὲ τοῦ Γεδεών διὰ τοῦ Γ, ὃν δὲ ἀγιορειτικὸν κώδικα διὰ τοῦ Α.

2. διέποντος Δ 4. βουλευσάμενος ΓΔ : βουλοσάμενος Α 7. τυχεῖν ΓΔ : λαβεῖν Α 9. Βαλδουῖνος ἔγραψα : Βαλδουῖνος Α : Βαλδουῖνος ΓΔ

κῆς αἰρέσεως, ὅπως ἔβη τὴν εὐνοίαν τοῦ πάπα, ἐξαιρέτως δὲ τοὺς ἐν τῇ ἀγιωνύμῳ ὄρει τοῦ Ἄθου, Ὀλυμπόν τε καὶ Γαλήσιον οἰκοῦντας μοναχοὺς· ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ἀπεκρούσαντο διὰ τῆς δογματικῆς καὶ ἐλεγκτικῆς ἐπιστολῆς, ἣν πρὸς αὐτὸν ἐξαπέστειλαν· ὁ δὲ παραλαβὼν ὁ τὸν αὐτοῦ ὁμόφρονα πατριάρχην σὺν ἑτέροις ἄλλοις ἀπῆλθεν εἰς Ἰτα-

282 λίαν πρὸς τοὺς Λατίνους || καὶ προστεθείς τῇ ἐκείνων αἰρέσει καὶ τοῖς ἀλλοθότοις δόγμασιν, ἐνωσιν δῆθεν πεποιήκει καὶ ταραχοποιὸν εἰρήνῃν, ἣτις ἐπὶ ὀκταετίαν τὰς ἐκκλησίας πάσας ἐτάραξεν, ὡς ἐν τῇ Τόμῳ τῆς ἱερᾶς συνόδου τῆς ἐπὶ Ἀνδρονίκου τοῦ βασιλέως συγκροτη-

10 θείσης συνειλήπται.

Ἐπαναζεύξαντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὰ ἴδια μετὰ τῆς προσληφθείσης αὐτῷ ἐκείθεν σαθρᾶς δυνάμεως καὶ συκίνης ἐπικουρίας (θαλασσοπορῶν γὰρ ἦν) ἐν παρόδῳ προσέβαλε τῷ τοῦ Ἄθου ἀγιωνύμῳ ὄρει, προθυμούμενος καὶ παραδοκῶν, ὅτι, εἰ τοὺς ἐν αὐτῷ μοναχοὺς συνεπο-

15 μένους ἔξει τῷ ἑαυτοῦ φρονήματι καὶ τοὺς λοιποὺς πάντας ἀπόνως ἐλκύσει εἰς τὸν τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ κρημνόν. Ὅθεν καὶ ἐν τῇ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου Λαύρα ἔλθων, οἱ ἐν αὐτῇ οἰκοῦντες ἰδόντες φόβῳ καὶ δειλίᾳ, ὡς οὐκ ἔδει, ληφθέντες ἢ μᾶλλον φιλοφυχήσαντες καὶ προκρίναντες οἱ τάλανας τῶν αἰωνίων τὰ πρόσκαιρα, καὶ ὡς ὁ Δη-

20 μᾶς ἀγαπήσαντες τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ χωρὶς βασάνων καὶ ἀπειλῶν θάττον ὑπέκυψαν, προδόντες τὴν ἑαυτῶν εὐσέδειαν, καὶ μετὰ φώτων καὶ ὕμνων καὶ προπομπῆς τοῦτον ἐδέξαντο, ὡς μωμητὰ τέκνα, υἱοὶ παράνομοι καὶ ἀλλότριοι τοῦ ἑαυτῶν πατρὸς Ἀθανασίου· καὶ ἐν τῇ Κυριακῇ λειτουργήσαντες ἀνέρωσ μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ Λατίνων καὶ

25 λατινοφρόνων, τὴν ἀναφορὰν μετὰ ἀζύμων τῶν αἰρετιζόντων ἐποιήσαντο, τοῦ πάπα λέγω δὴ καὶ τοῦ πατριάρχου σὺν τῷ βασιλεῖ. Εἶτα ἐκείθεν ἀπάρας ἐν τῇ τῶν Ἰβήρων κατήχθη σεβασμία μονῇ, τὰ αὐτὰ ὄρασαι βουλόμενος. Ἄλλ' ἐψεύσθη τῆς ἐλπίδος ὁ μάταιος· οἱ γὰρ ἐν αὐτῇ οἰκοῦντες καὶ ἀσκούντες ὁσιώτατοι μοναχοὶ οὐκ ἐνέδωκαν τῇ

30 δειλίᾳ, οὐδὲ ὑπήχθησαν τῷ τῆς Λαύρας πονηρῷ ὑποδείγματι· ἀλλ' ἀντέστησαν στερρῶς καὶ ἀνευδότης, καὶ ἐπὶ Κύριον πεποιθότες ὡς

ο. 283 ὄρος Σιών, οὐκ ἐσαλεύθησαν, ἀντεχόμενοι || τῶν ἀποστολικῶν καὶ πατρικῶν παραδόσεων, ἐλέγξαντες ἀποτόμως τὸν δυσσεβῆ βασιλέα καὶ τοὺς τούτου ὁμόφρονας ὡς αἰρετικοὺς καὶ παρανόμους. Ὁ δὲ, μὴ

1. αἰρέσεως A

6. αἰρέσει A

8. ὀκταετίαν

10. συνειλήπται A

21. θάττον A

22. ἦοι

25. αἰρετιζόντων A

28. ὄρασαι

ἐνεγκῶν τοὺς ἐλέγχους, διείλεν αὐτοὺς εἰς δύο, καὶ τοὺς μὲν ἐκ τοῦ ἰθνητικοῦ γένους ὄντας ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ἐξώρισε, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐν τῇ τῆς μονῆς πλοίῳ βαλὼν, ἐκέλευσε τῆς γῆς ἀποστάντας τοὺς αὐτοῦ ὑπασπιστάς διατρήσαι τὸ πλοῖον καὶ τῷ βυθῷ παραπέμψαι. Καὶ οὕτως ἔτυχον τοῦ μακαρίου τέλους διὰ τῆς τοῦ ὕδατος πνευμονῆς οἱ ὁ ἅγιοι ὁσومάρτυρες καὶ ὁμολογηταί. τελέσαντες τὴν καλὴν ὁμολογίαν, τὰ δὲ τῆς μονῆς πάντα διαρπάσαντες, ἔρημον αὐτὴν εἶσαν.

Ἀπάραντες τοίνυν ἐκείθεν ἐν τῇ τοῦ Βατοπεδίου ἱερᾷ καὶ μεγάλῃ μονῇ, καὶ εἰσελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν αὐτῇ, τὰ ὅμοια τῆν ἀπαιτῶν τῇ προλαβούσῃ, τῇ τῆς αἰρέσεως δηλαδὴ ἐνώσει καὶ τῇ ἀναφορᾷ τῶν αἰρετικῶν ἄλλ' οἱ ἐν αὐτῇ ἀσκούμενοι ὁσιώτατοι μοναχοὶ οὐχ ὑπέιξαν οὐδὲ ἐδώκαν ἑαυτοὺς, ἀλλ' ἀντέστησαν γενναίως, διελέγχοντες τὴν ἐκείνων παράνοιαν γραφικαῖς ἀποδείξεσι. Διὸ καὶ τῇ ἐνστάσει αὐτῶν αἰσχυρθεὶς ὁ δυσσεβὴς βασιλεὺς ἐκέλευσε πάντας αὐτοὺς ἀπαχθῆναι ἐν γεωλόφῳ τινὶ ἐγγιστά που τῆς μονῆς· καὶ οὕτω διὰ τῆς ἀγχόνης τὸν μακάριον ὑπέστησαν θάνατον οἱ μακάριοι ὁμολογηταί, ἀπολαβόντες τὴν μακαρίαν καὶ αἰδίου ζωῆν ἀντὶ τῆς προσκαιροῦ. Τὰ δὲ τῆς μονῆς πάντα σκυλεύσαντες καὶ ἀφανίσαντες ἠρήμωσαν. Δώδεκα δὲ τῶν ἱερομονάχων λογίους ἐξωθεν τῆς μονῆς ἀπηγχόνισαν· Εὐθύμιον δὲ τὸν ἡγούμενον δῆσαντες ἀλύσει, πέραν τῆς θαλάσσης εἰς τόπον παραθαλάσσιον Καλαμίτζιον καλούμενον ἐπάνω ὑφάλου πέτρας ἐάσαντες, ἀπεπνίγη ὁ αἰδίμιος καὶ οὕτως ἔλαβε τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἀπῆλθεν ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τοῦ Ζωγράφου ἐπιλεγμένη· οἱ δὲ ἐν αὐτῇ θεοφιλέστατοι μοναχοί, τὸν ἀριθμὸν ὄντες κς', ἀπέκλεισαν ἑαυτοὺς ἐν τῷ τῆς μονῆς πύργῳ, ἥ καλεῖται ἡλεγχον αὐτὸν τοῖς ῥήμασιν ὡς βέλεσι βάλλοντες, αἰρετικούς καὶ παρανόμους αὐτοὺς ἀποκαλοῦντες. Ὁ δὲ παράνομος βασιλεὺς, κελεύσας τοῦς ὑπ' αὐτὸν ἀλλέξαι πλῆθος φρυγάνων καὶ κατακαῦσαι αὐτοὺς σὺν τῷ ὄχυρῳματι, καὶ οὕτω τὸν διὰ πυρὸς ὑπέστησαν θάνατον οἱ μακάριοι ὁσιομάρτυρες κατὰ τὴν δεκάτην τοῦ Ὀκτωβρίου μηνός.

Ἐξελθὼν δὲ ἐκείθεν, κατέλαβε τὴν τῶν Ἰαρυῶν κελιωτικὴν Λαύραν, ἐνθα καὶ τὸ τοῦ Ὄρους πρωτεῖον ἱδρυταί· ὁ δὲ πρωτεύων καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἀντέστησαν αὐτῷ γενναίως, τοῖς προλαβοῦσιν ὁμοίως

4. διατρήσαι 8. Βατοπειδίον 10. αἰρέσεως Α 10-11. αἰρετικῶν

11. ὑπέιξα ἔγραψα : ἐπῆρξαν Α : ἐνέδωκαν ΔΓ 15. ἐγγιστά που ΔΓ : ἐγγιστάπου 19. ἀπηγχόνισαν Α 20. ἀλύσει Α : ἀλύσει ΓΔ 21. Καλαμίτζιον Α : Καλαμίτζιον ΓΔ 26. αἰρετικούς Α 28-29. ὄχυρῳματι Α

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ἐλέγχοντες αὐτὸν· ὁ δὲ εἰς ὄργην κινηθεὶς ἐκέλευσε πάντας αὐτοὺς  
 μαχαίρας ἔργον γενέσθαι· καὶ οὕτως ἐτελειώθησαν οἱ ἅγιοι ὁμολογη-  
 ταί. Τὴν δὲ ἐκκλησίαν πυρπολήσας καὶ τὰ τῶν μοναχῶν σκηνώματα  
 ληισάμενος, τὸν βουνὸν ὑπερβάς, ἐν τῇ τοῦ Ξηροποτάμου λεγομένῃ  
 5 μονῇ ἀφίκετο. Οἱ δὲ ἐν αὐτῇ οἰκούντες, συσχεθέντες φόβῳ καὶ ἀντι-  
 τῶν αἰωνίων τὰ πρόσκαιρα προτιμήσαντες, ὡς ὁ τῶν ἁγίων Τεσσαρά-  
 κοντα ἔκπτωτος, ἐπὶ κακῷ τῷ τῆς Λαύρας ζῆλώσαντες ὑποδείγματι,  
 ὁμοίως αὐτὸν ὑπεδέξαντο μετὰ φότων καὶ κρότων καὶ μεγάλῃς τιμῆς.  
 10 Εἶτα ἐν τῷ ναῷ εἰσελθόντες ὁμοῦ τὴν λειτουργίαν τῶν Ἀζυμιτῶν ἐτέ-  
 λησαν, τοὺς αἰρετίζοντας μνημονεύσαντες. Ὁ δὲ ἐπιδύπων ἐπὶ τὴν  
 γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν Κύριος, θάπτον συσσεύσας μετ' ἤχου, τὸν  
 μὲν ναὸν κατέβαλε καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ ἱερεῖς τῆς αἰσχύνῃς κατέχωσε  
 καὶ τὰ τῆς μονῆς τείχη ἀνέτρεψεν, ἕνα μόνον καταλιπὼν ἐκ τῶν τοί-  
 χων κεκλιμένον καὶ αὐτὸν εἰς σημεῖον ταῖς μετέπειτα γενεαῖς. Ὁ δὲ  
 15 βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῇ, ταῦτα ἰδόντες καὶ αἰσχυρθέντες, τὰ πρόσωπα  
 α. 285 ἐντροπῇ καλύψαντες, ταῖς ναυσὶν ἐπιδάντες, τὰ ἴδια κατέλαβον ἢ εἰς  
 τὰνάθεμα· ταῦτα δὲ πάντα κατὰ τὸ 1280 ἔτος συνέβησαν.

Τούτων δὲ ἀπελθόντων, καιροῦ λαθόμενοι οἱ μοναχοί, ὅσοι κρυ-  
 πτόμενοι κατελείφθησαν ἐν τοῖς θαυτέροις τόποις, φυγόντες διὰ τὸν  
 20 φόβον αὐτῶν, ἐξεληθόντες ἀπῆλθον ἐν τοῖς ἰδίῃς σκηνώμασι, καὶ τοὺς  
 ὑπ' ἐκείνων κτανθέντας εὐρόντες συνέστειλαν καὶ τῇ ὁσίᾳ ταφῇ  
 παραδεδώκασιν, τὰ τοῦ Δαβὶδ εὐκαιρῶς ἐπάδοντες «Ὁ θεὸς ἤλθοσαν  
 ἔθνη εἰς τὴν κληρονομίαν σου, ἐμίαναν τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου,  
 25 ἔθεντο τὰ θνησιμαῖα τῶν δούλων σου βρώματα τοῖς πετεινοῖς τοῦ  
 οὐρανοῦ, τὰς σάρκας τῶν ὁσίων σου τοῖς θηρίοις τῆς γῆς».

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπέλαμψε τὸ τῆς ἀληθείας φάος ταῖς τοῦ Χριστοῦ  
 ἐκκλησίαις· τὴν γὰρ ψωριῶσαν τῆς Ῥώμης ἐκκλησίαν ἐκ τῆς ποι-  
 μνης τοῦ Χριστοῦ ἀποσκορακίσαντος τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως Ἀνδρο-  
 νίκου τοῦ Παλαιολόγου, τοῦ διὰ τοῦ θεοῦ καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος  
 30 μετονομασθέντος Ἀντωνίου μοναχοῦ, τὸ πατρικὸν ἀναδεξαμένου  
 σκηπτρον, πολὺν δὲ ζῆλον ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας καὶ τῶν ὀρθῶν δο-

3. πυρπολήσας ΔΓ : πυρπολήσας διορθωθὲν εἰς πυρπολήσαν. ες Α

4. ληισάμενος ΔΓ : λυθσάμενος 10. αἰρετίζοντας ΔΓ : αἰρετίζοντες Α

15. αἰσχυρθέντες ΔΓ : αἰσχυρθέντος Α 19. κατελείφθησαν ΔΓ : κατελιή-  
 φθησαν Α 22. ἤλθοσαν ΔΓ : ἤλθωσαν Α 24. θνησιμαῖα ΔΓ : θνησι-

μαῖα Α 30. μετονομασθέντος ΔΓ : μετονομασθέντος Α ἀναδεξαμένου ἔγρα-  
 φα : ἀναδεξάμενος Α : διαδεξαμένου ΔΓ

γμάτων τρέφοντας· ὅς καὶ σύνοδον οἰκουμενικὴν συναθροίσας καὶ τὸν Βέκκον τοῦ ἠρόνου καθελὼν καὶ τῷ ἀναθέματι παραδοῦς σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ εἰρηγῆν ταῖς ἐκκλησίαις μετὰ θεὸν ἐπρυτάνευσε, καθὼς ἐν τῷ Τόμῳ τῆς ἁγίας αὐτοῦ Συνόδου πλατύτερον περιέχεται. Οὗτος καὶ τὴν τοῦ Σηροποτάμου μονὴν ἐκ βάρθρον ἀνήγειρεν, ἀλλ' οὐκ ἐτι. 5 προσέφυ τὸ μανιτάριον, ὅπερ ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ἁγίων Μ' μαρτύρων ὑποκάτωθεν τῆς ἁγίας Τραπέζης κατ' ἔτος αὐτομάτως ἐφύετο, διὰ τὸ βεθλῶθῆναι τὸ ἅγιον θυσιαστήριον ὑπὸ τῶν εἰρημένων λατινοφρόνων.

Ἡ δὲ τοῦ Βατοπεδίου μονὴ ὑπὸ Στεφάνου τοῦ τῆς Σερβίας δεσπό- 10 του ἀνεκαινίσθη, καὶ ἡ ἐν αὐτῇ σεβασμία εἰκὼν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐκοσμήθη· ἡ δὲ τοῦ Ζωγράφου καὶ τὰ ἐν τῷ Ἡρωτάτῳ τῶν Καρεῶν ἀφανισθέντα ὑπὸ τῶν τῆς Βουλγαρίας κρατούντων ἀνεκαινίσθησαν.

Εὐξώμεθα οὖν καὶ ἡμεῖς ἐκτενῶς τῷ Κυρίῳ, ἵνα διὰ πρεσβυτέρων τῆς 15 ἀχράντου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, συμπρεσθευόντων καὶ τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν καὶ ὁμολογητῶν (ὧν ἡ παροῦσα διήγησις), σκεπάσῃ ἡμᾶς ἀτρότους ἐκ τῆς ἰταλικῆς σκοταμίνης. Ἀμήν.

(Ἐπετα· τὸ τέλος)

1. ὅς ΔΓ : ὅσ Α 7. ὑποκάτωθεν ΔΓ : ἐπὶ κάτωθεν Α  
της ΔΓ : σκοταμίνης Α

18. σκοταμίνης